

Økonomiplan 2020-2023

Samfunnsplanens handlingsprogram 2020-2023

Budsjett 2020

Kommunestyrets vedtak av 12. desember 2019

Innhold

1	INNLEDNING	5
2	STATUS OG UTFORDRINGSBILDE	6
2.1	SAMFUNNSPLAN 2019-2030.....	6
2.2	ÅRSRAPPORT 2018	6
2.3	OMSTILLINGSBEHOV	7
2.4	ØKONOMISK OMSTILLINGSBEHOV	7
2.5	KOMMUNEBAROMETERET – TILSTANDEN INNENFOR DE KOMMUNALE TJENESTENE	10
2.6	STYRKER OG SVAKHETER – MULIGHETER OG TRUSLER.....	11
3	HANDLINGSPLAN FOR RAUMASAMFUNNET	12
3.1	UTGANGSPUNKT.....	12
3.2	MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	12
3.3	KOMMUNE-NM.....	13
3.4	UTFORDRINGER.....	13
3.5	HANDLINGSPLAN RAUMASAMFUNNET 2020-2023	14
4	ENDRINGSBEHOV OG MÅL	14
4.1	ENDRINGER I OPPGAVER OG RAMMER FRA STATEN	15
4.2	KONSEKVENJUSTERT ØKONOMIUTVIKLING FOR PERIODEN 2020-2023	16
4.3	MÅL FOR DEN KOMMUNALE VIRKSOMHETEN MOT 2023	17
4.4	MÅL FOR ØKONOMI	17
4.5	MÅL FOR KOMMUNEORGANISASJONEN	17
4.6	MÅL FOR TJENESTENE	19
4.7	MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	20
5	ØKONOMIPLAN DRIFT 2020-2023	21
5.1	ØKONOMISK OMSTILLINGSPLAN.....	21
5.2	KOMMENTARER TIL FORESLÅTTE OMSTILLINGER OG KUTT-TILTAK	25
6	ØKONOMIPLAN INVESTERINGER 2020-2023	27
6.1	HOVEDTALL	27
6.2	GJELDSUTVIKLING	28
6.3	INVESTERINGSPROGRAM 2020-2023	29
6.4	KOMMENTARER TIL INVESTERINGSTILTAKENE.....	30
7	UTGANGSPUNKT OG PREMISER FOR TJENESTEOMRÅDENE	33
8	POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	34
8.1	INNHold	34
8.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	35
8.3	UTFORDRINGSBILDE.....	35
8.4	MÅL	35
8.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER:.....	35
	KOMMUNESTYRETS VEDTAK AV 12.12.19: MEDLEMSKAP I LYNTOGFORUM	35
8.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2020-2023	35
9	SENTRALADMINISTRASJONEN	36
9.1	INNHold	36
9.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	36
9.3	UTFORDRINGSBILDE.....	36
9.4	MÅL	36
9.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	36
9.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2020-2023	38

9.7	INVESTERINGER I PERIODEN	38
10	BARNEHAGENE.....	39
10.1	INNHold	39
10.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	39
10.3	UTFORDRINGSBILDE.....	39
10.4	MÅL	39
10.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER: KOMMUNESTYRETS VEDTAK AV 12.12.: DET GJENNO MFØRES EN UTREDNING AV Å OMGJØRE LEIKTUN TIL EN NATUR-/FRILUFTSBARNEHAGE I LØPET AV FØRSTE HALVÅR 2020.	39
10.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2020-2023	40
10.7	INVESTERINGER I PERIODEN	40
11	GRUNNSKOLEN.....	41
11.1	INNHold	41
11.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	41
11.3	UTFORDRINGSBILDE.....	41
11.4	MÅL	41
11.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	42
11.6	INVESTERINGER I PERIODEN	43
11.7	ANNET.....	44
12	HELSE OG OMSORG	44
12.1	INNHold	44
12.2	UTFORDRINGSBILDE.....	44
12.3	MÅL	45
12.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	45
12.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2020-2023.....	45
12.6	ANNET.....	46
13	HELSE OG VELFERD	46
13.1	INNHold	46
13.2	UTFORDRINGSBILDE.....	46
13.3	MÅL	47
13.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER :	47
13.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2020-2023.....	48
13.6	INVESTERINGER I PERIODEN	48
13.7	ANNET.....	48
14	KULTUR.....	48
14.1	INNHold	48
14.2	UTFORDRINGSBILDE.....	48
14.3	MÅL	48
14.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	49
14.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2020-2023.....	49
14.6	INVESTERINGER I PERIODEN	49
14.7	ANNET.....	50
15	UTBYGGING	50
15.1	INNHold	50
15.2	UTFORDRINGSBILDE.....	50
15.3	MÅL	51
15.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER: KOMMUNESTYRETS VEDTAK AV 12.12.:	51
15.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2020-2023.....	51
15.6	INVESTERINGER I PERIODEN	51
15.7	ANNET.....	53
16	VEDLEGG.....	54

16.1	BEVILGNINGSOVERSIKT DRIFT (SE OGSÅ KAP.5).....	54
16.2	BUDSJETTSKJEMA – DRIFTSRAMMER.....	55
16.3	BUDSJETTSKJEMA BEVILGNINGSOVERSIKT INVESTERING	55
16.4	BUDSJETTSKJEMA RAMMER – INVESTERINGSBUDSJETT.....	56
16.5	ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT.....	59
16.6	ANSKAFFELSE OG ANVENDELSE AV MIDLER.....	60
16.7	ØVRIGE VEDLEGG:.....	60

Kommunestyrets vedtak av 12.12.19 ga følgende endringer:

Formannskapetets innstilling ble vedtatt med følgende endringer:

Investering i Strandgata reduseres med 14,25 millioner i 2020.

Leiktun og oppgradering av svømmehall prioriteres ved inntekter fra salg av eiendom.

	2020	2021	2022	2023
Settes av til driftsfond	312 000,-	312 000,-	312 000,-	312 000,-
Holde barnetrygd utenom når sosialhjelp beregnes	300 000,-	300 000,-	300 000,-	300 000,-
Gratis halleie (inntil 16 år)	270 000,-	270 000,-	270 000,-	270 000,-
Lyntogforum	30 000,-	30 000,-	30 000,-	30 000,-
Sparte kapitalkostnader	-912 000,-	-912 000,-	-912 000,-	-912 000,-

1. Det forutsettes at det settes av, og søkes om midler til grundig arbeid med klima, energi og næringsplan .

2. Det utredes muligheter for å avstå kommunal grunn i nærhet av skolen i Måndalen til bygging av rimelige boliger, bl. a. for førstegangsetablerere.

3. Det gjennomføres en utredning av å omgjøre Leiktun til en natur-/friluftsbarnehage i løpet av første halvår 2020.

4. Rauma kommune tar i løpet av 2020 initiativ til å utvikle egne strategier for vekst på Sørsida og Nordsida av Rauma, i tråd med vedtatt samfunnsplan. Det forutsettes at prosessen gjennomføres i et bredt samspill med innbyggere, næringsliv, ideelle organisasjoner og andre interessenter.

5. Rådmannen bes om å legge fram beregninger for matsservering etter kok/server-prinsippet for omsorgssenteret i Måndalen, ut fra erfaringsgrunnlag på Rauma helsehus.

6. Oppgradering Strandgata reduseres fra 15,5 til 1,25 millioner, kun trafikksikkerhetstiltak (myke trafikanter) gjennomføres.

7 Det planlegges bygging av ny- eller oppgradert 1.-10. skole i Måndalen under følgende forutsetninger, jmfør vedtak i kommunestyret i juni 2019:

a) Rauma kommune kommer til enighet med private initiativtakere om en finansieringsmodell der Rauma kommunes investeringsandel utgjør maksimalt 41 millioner kroner eks. mva, samt kompensasjon for rentekostnad ved tidligere oppstart.

b) Rauma kommune forutsetter at det gis et driftstilskudd i 2022 på 1,1 mill, samt 2,6 mill i 2023. Hvis det er mulig å gjøre innsparinger, kan dette driftstilskuddet reduseres tilsvarende.

c) Skolen bygges med Newtonrom/realfagslab. Det gjøres en utredning av hvordan Måndalen kan bli et kompetansesenter for realfag i Raumaskolen.

d) Med forbehold om positivt vedtak i kommunestyret den 12. desember 2019, vil vi i tiden fram til 1. februar gå i forhandlinger om detaljene i prosjektet, f. eks:

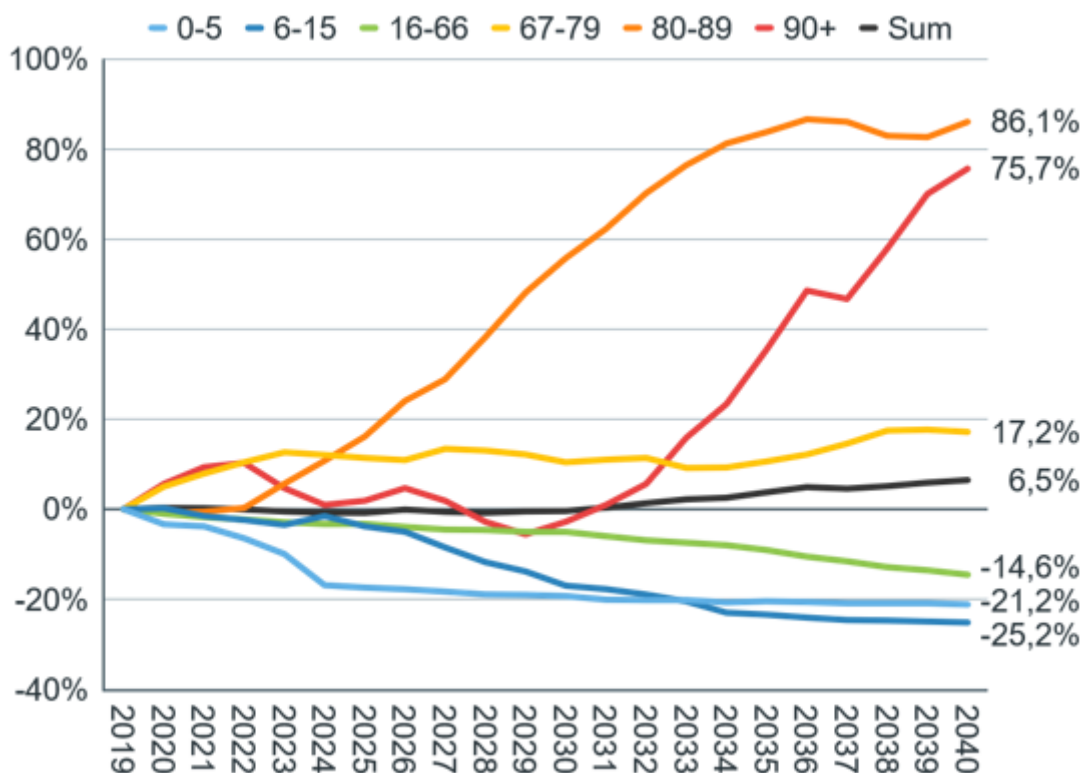
- Hva er realistisk fremdrift og tidsramme for arbeidet
- Arbeidsdeling mellom kommune og investor
- Avtalen må være utformet innenfor rammen av gjeldende skatte- og avgiftslovgivning
- Avtalen må avklare eierskap og bruk av bygget ved ulike scenario
- Hvordan investor skal bidra til drift av tilbudet

e) En gruppe bestående av ordfører, rådmann, varaordfører, leder av planutvalg og opposisjonsleder diskuterer punktene med investor og dette ender i en bindende avtale for begge parter, som sendes til kommunestyret for godkjenning. Etter at byggesaksbehandling og alle nødvendige prosesser er gjennomført, kan prosjektet gjennomføres med oppstart i 2020.

1 Innledning

Denne økonomiplanen bærer preg av at Rauma kommune nå må innrette seg på de store demografiske endringene som venter oss i åra som kommer. Dersom Statistisk sentralbyrås prognoser slår til vil vi oppleve en stor reduksjon i barnekulla og en enda større økning av antall eldre. Rauma kommune har i sin samfunnsplan store ambisjoner om å greie å øke innbyggertallet i kommunen, men det vil like fullt være uansvarlig å ikke forberede seg på endringen i befolkningens alderssammensetning.

I figuren nedenfor har Telemarkforskning illustrert hvordan vi må vri ressursbruken bla. fra områdene skole og barnehage og over til helse og omsorg forutsatt at SSBs middelprognose slår til for Rauma. Sammenlignet med kostnadsnivå i 2019 vil kostnadene knyttet til tjenester for aldersgruppen 80-89 år øke med hele 86% fram mot 2040. Tilsvarende økning for aldersgruppen 90+ er over 75% men dette er i utgangspunktet en mindre gruppe,

Dette er ei krevende, men nødvendig, omstilling som vil kreve vilje til å omdisponere ressurser fra skole og barnehage og til helse og omsorgssektoren. Uten ei vridning i ressursinnsatsen i takt med den demografiske utviklingen vil vi ikke ha nok ressurser til å drive helse og omsorgstjenestene våre på en god måte i åra som kommer.

I forrige økonomiplan ble det pekt på det store omstillingsbehovet i helse og omsorgssektoren vår, etter at dette tjenesteområdet i perioden med planlegging og oppstart av Helsehuset etablerte driften på et kostnadsnivå som langt oversteg tildelte budsjettammer og gjennomsnittlig driftsnivå for sammenlignbare kommuner. Det tar tid å ta ned dette kostnadsnivået. Mange tiltak er iverksatt og vi er fortsatt der at vi ser muligheter for tiltak og omstilling, men slik omstilling tar tid og krever gode prosesser slik at de løsningene vi jobber fram gir et varig godt og effektivt driftsnivå. Det sentrale er fortsatt å greie å vri ressursinnsatsen fra de øverste, og dyreste, tiltakene i omsorgstrappa og til de tiltakene som er forebyggende og som bidrar til at eldre kan bo hjemme i egen bolig lengst mulig. I tillegg til dette vil den vedtatte grensejusteringen, der grunnkretsene Hjelvik og Våge går til Vestnes kommune fra 2021 måtte medføre en nedskalering av det kommunale tjenestetilbudet. Over 400 innbyggere forsvinner med dette ut av kommunen. Dette utgjør 6% av kommunens innbyggere og

våre rammeoverføringer og skatteinntekter reduseres tilsvarende. Vi må derfor benytte enhver mulighet i året som kommer til å innrette oss på nye rammebetingelser fra 01.01.2021. Kommunen har også ei utfordring med reduksjon i inntekter som følge av Stortingets vedtak om reduksjon i promillesatsen for eiendomsskatt fra 7 til 5, samtidig som det innføres en reduksjonsfaktor på 30% i takstgrunnlaget. Denne endringen innebærer en inntektsreduksjon på 8 mill. fra 2019 til 2020. Regjeringen har i forslag til statsbudsjett for 2020 foreslått at promillesatsen skal reduseres ytterligere til 4 fra 2021.

Kort oppsummert må vi i denne økonomiplanen:

1. vri ressursinnsats fra skole og barnehage over til helse og omsorgssektoren
2. fortsette tilpasningen av driften i helse og omsorgssektoren til tildelte budsjetttrammer
3. redusere kommunens generelle driftsnivå som følge av grensejusteringen mot Vestnes
4. tilpasse oss et lavere nivå på inntekter fra eiendomsskatt

Status og utfordringsbilde samfunnsplan 2019-2030

Ny samfunnsplan ble vedtatt av kommunestyret 13.12.2018 med planperspektiv fram mot 2030. Samfunnsplanen viderefører visjonen om «Verdens beste kommune for naturglade mennesker» og fornyer våre felles verdier «Samarbeidsvillig, Ekte og Raus».

Utfordringsbildet kjennetegnes av følgende:

- Rauma har valgt å stå alene i kommunereformen og har behov for å utvikle tjenestesamarbeid på flere områder
- Rauma har et betydelig omstillingsbehov i tjenestene – på grunn av demografi, økonomi, og rekrutteringsbehov
- Kommunebarometeret plasserer Rauma i på 211. plass blant landets kommuner. Hovedutfordring er økonomi
- Rauma har et betydelig potensiale for vekst innenfor naturbasert næringsliv

Ambisjonene i samfunnsplanen er konkretisert til tre mål fram til 2030:

- 200 nye innbyggere
- 200 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger

De fem hovedstrategiene for å nå disse målene er:

- Samferdsel og regionale ambisjoner
- Tilflytting og attraktivitet
- Næringsliv og arbeidsplasser
- Lokal samfunnsutvikling og lokaldemokrati
- Miljø og folkehelse

2.2 Årsrapport 2018

Årsrapporten omfatter både årsberetning og årsregnskap for 2018 og gir en samlet oversikt over kommunens virksomhet både når det gjelder mål og måloppnåelse innenfor områdene samfunn, organisasjon, tjenesteproduksjon og økonomi. Årsrapporten for 2018 ble godkjent av kommunestyret i møte 20. juni 2019. Regnskapet viste balanse etter avsetninger, til tross for at tjenestemåla hadde et merforbruk på 16 millioner kroner. Med det står det nå ca. 12 millioner kroner på disposisjonsfond, hvorav 4 er knyttet til forventede utgifter i flyktningetjenesten, der over halvparten brukes i 2019.

Årsrapport 2018 kan leses her: [Årsrapporter - Rauma kommune](#)

2.3 Omstillingsbehov

Det som nå er aller mest avgjørende for kommunen er at vi greier å omstille tjenesteproduksjonen til de store demografiske endringene som ventes i åra som kommer. Ressurser må flyttes fra skole og barnehage og til det store antall eldre som ventes å få behov for helse-, pleie- og omsorgstjenester. Omtrent halvparten av kommunens budsjett går til disse tjenestene i dag og denne andelen forventes å øke i åra som kommer. Disse ressursene må vi også i økende grad greie å rette inn mot forebyggende og tidlig innsats, skal vi klare den utfordring vi og hele den vestlige verden står overfor, med en vesentlig reduksjon i antall yrkesaktive i forhold til antall pensjonister.

Skal vi lykkes med omstillingen av helse- og omsorgstjenestene våre er vi blant annet avhengig av å utnytte de mulighetene som velferdsteknologien gir oss. Også på andre områder vil digitalisering påvirke måten vi samhandler med innbyggerne våre på, og også innhold og utforming av tjenesteproduksjonen vår. God ledelse innebærer å se og utnytte de mulighetene denne teknologiutviklingen gir. Velferdsteknologi vil også være sentralt i møte med den rekrutteringsutfordringen vi ventes å stå overfor. Antallet i yrkesaktiv alder går ned, relativt sett til de store gruppene som går ut av arbeidslivet i åra som kommer.

Omstillingsbehovene over forsterkes av at kommunen taper inntekter fra eiendomsskatt.

Regjeringen satte 11. oktober 2019 ned et offentlig utvalg som skal utrede konsekvensene befolkningendringene får for de mindre sentrale områdene av landet. Utvalget er bedt om å identifiserer konsekvenser og utfordringer med å opprettholde bærekraften i samfunnene og hvordan myndigheter og private kan møte utfordringene. Kommunesektoren er godt representert i arbeidet, men de store utfordringene kommuneorganisasjonen i Rauma står overfor i åra som kommer må nok like fullt i hovedsak løses av kommunestyret vårt.

2.4 Økonomisk omstillingsbehov

Årlig får Rauma kommune analysert KOSTRA-data via Telemarksforskning for at denne kunnskapsbasen skal bli mer relevant for økonomisk styring og planlegging. I denne analysen er det nyttig å vurdere både dagens ressursfordeling i Rauma og hvordan denne er sammenliknet med et beregnet utgiftsbehov. Tabellen nedenfor omfatter bare tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet, og derfor er ikke summen lik 100. Blant annet omfattes ikke tekniske tjenester og kultur.

	Rauma			K-gr. 11	Hele landet
	2016	2017	2018	2018	2018
Barnehage	12,6	12,7	12,5	12,8	14,4
Administrasjon	8,6	7,6	8,1	8,1	7,7
Landbruk	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2
Grunnskole	21,7	21,9	21,5	23,3	22,4
Pleie og omsorg	38,1	39,4	43,0	34,5	30,5
Kommunehelse	4,6	4,8	5,0	5,0	4,7
Barnevern	1,9	2,0	2,2	3,6	3,8
Sosialtjeneste	2,6	3,1	2,9	3,5	4,5
Sum	90,5	92,0	95,6	91,1	88,2

Andel av totale netto driftsutgifter på sentrale tjenesteområder. Kilde: KOSTRA (Konsern), beregninger ved Telemarkforskning

Beregningene, jfr tabellen nedenfor, viser at Rauma kommune samlet sett hadde mindretgifter på 6,9 mill. kr i forhold til kommunens «normerte og inntektsjusterte utgiftsnivå» på sentrale tjenesteområder i 2018. I fjor var tilsvarende tall 14,8 millioner. I beregningen er det altså tatt hensyn til at Rauma

kommune har et høyere beregnet utgiftsbehov enn «gjennomsnittskommunen» og det er også tatt hensyn til kommunens inntektsnivå. Merk at oversikten er avgrenset til de sentrale tjenesteområdene som inngår i inntektssystemet. Tallene påvirkes i stor grad av at helse og omsorgssektoren hadde et alt for høyt kostandsnivå i 2018. Dersom man ser bort fra helse og omsorg, har de øvrige tjenesteområdene et kostnadsnivå 22,3 mill. lavere enn normert og inntektsjustert nivå.

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2018 (mill. kr) sammenlignet med		
	Lands- gjennom- snittet	«Normert og utgiftsnivå»	«Normert og inntektsjustert nivå»
Barnehage	-7,5	-2,3	-4,5
Administrasjon	2,5	0,7	-0,4
Landbruk	1,1	-0,4	-0,4
Grunnskole	-2,1	-6,6	-9,9
Pleie og omsorg	61,0	19,7	15,4
Kommunehelse	2,3	-1,0	-1,7
Barnevern	-7,2	-3,8	-4,3
Sosialtjeneste	-6,1	-0,4	-1,1
Sum	43,9	5,7	-6,9

Rauma kommune har utgiftskorrigerede frie inntekter på 103 %, dvs. at vi har minst like store inntekter som gjennomsnittskommunen i forhold til vårt utgiftsbehov. Mindreforbruket på de sentrale tjenesteområdene betyr at vi bruker mer på noen andre tjenester. Tabellen under viser at vi bla bruker vesentlig mer på samferdsel enn normert nivå.

	Mer-/mindreforbruk ift. "normert nivå" (mill. kr)		
	2017	2018	Endring
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	1,5	-0,5	-2,1
Kultur	-4,2	-4,9	-0,6
Kirke	0,7	0,9	0,2
Samferdsel	3,6	3,1	-0,5
Brann og ulykkesvern	1,1	0,7	-0,4
Sum	2,7	-0,7	-3,3

Det kan imidlertid være god grunner til denne prioriteringen. Når vi i Rauma kommune bruker mye på samferdsel og kommunale veier skyldes dette at vi er en langstrakt kommune med mange kilometer veg. Vi har også vedlikeholdsansvar for et relativt stort antall kirker.

Ei særlig utfordring for Rauma ligger i ei kraftig økning av vår netto lånegjeld de siste åra. Dette gjør at en større del av våre inntekter går til renter og avdrag. Tabellen nedenfor viser utviklingen i prosent av brutto driftsinntekter:

	Rauma			K-gr. 11	Landet
	2016	2017	2018	2018	2018
Brutto driftsresultat	2,8	2,4	0,4	1,4	2,0
Netto driftsresultat	3,4	2,4	0,9	1,5	2,5
Finansutgifter	2,4	3,2	3,3	4,3	4,2
Disposisjonsfond	0,7	1,2	3,9	7,5	10,2
Netto lånegjeld	86,4	114,8	97,5	91,9	79,8

Kommunens lånegjeld er på 97,5% når vi ser denne i % av kommunens brutto driftsinntekter. Lånegjelda gikk ned i 2018, på grunn av utbetaling av tilskudd fra Husbanken til finansiering av

Helsehuset. Lånegjeld på 97,5% er høyere enn gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 11. I den grad investeringene ikke medfører besparelser i form av mer effektiv drift av de kommunale tjenestene vil utgifter til renter og avdrag måtte dekkes gjennom reduksjoner i driftsrammene for de ulike tjenesteområdene. Til tross for et gjeldsnivå høyere en gjennomsnittet, er det verdt å merke seg at finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter er lavere enn snittet for landet og kommunegruppa. Vi finansierer med andre ord gjelda vår billigere enn andre kommuner.

Tabellene over illustrerer godt at bruk av midler på ett tjenesteområde innebærer mindre midler til de øvrige tjenesteområdene. Tilsvarende vil økte investeringer som regel gi økte finansutgifter og færre midler til fordeling til drift.

I tillegg til denne KOSTRA- og effektivitetsanalysen, utarbeider Telemarksforskning også en analyse over økonomiske konsekvenser av de forestående demografiske endringer.

Neste tabell viser prognosen for befolkningsutvikling i Rauma de neste 4 åra. Vi ser at vi kan forvente en betydelig reduksjon i behovet for barnehageplasser, mens barnetallet i grunnskolen holder seg på ca 900 elever.

Vi får en sterk vekst på 13 % i antall «yngre eldre», mens gruppa 80-89 år og antall 90 + er relativt stabil.

	2019	2020	2021	2022	2023
0-5 år	472	444	441	431	416
6-15 år	917	919	903	895	885
16-66 år	4 580	4 531	4 493	4 468	4 435
67-79 år	1 036	1 088	1 118	1 144	1 167
80-89 år	353	350	351	354	373
90 år og eldre	107	113	117	118	112
Totalt	7 465	7 445	7 423	7 410	7 388
0-66 år	5 969	5 894	5 837	5 794	5 736
67 år og eldre	1 496	1 551	1 586	1 616	1 652

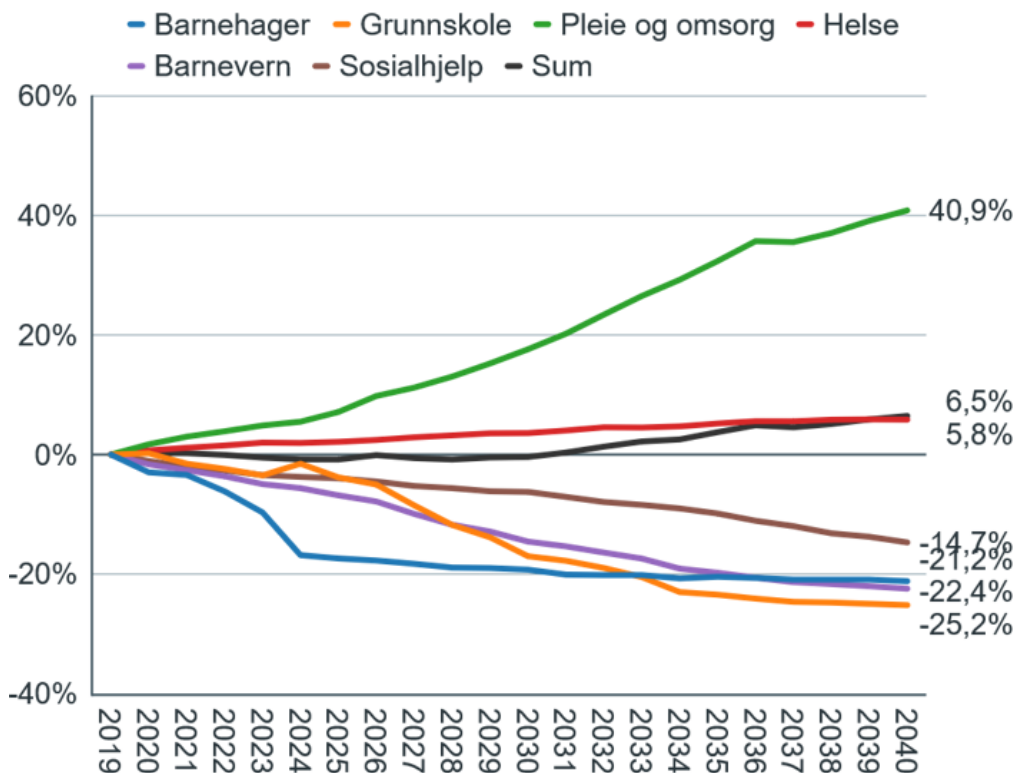
Den demografiske utviklingen får selvsagt betydning for behovet og etterspørselen etter kommunale tjenester og må tas høyde for i tjenstedimensjoneringen og i økonomiplanen. De økonomiske konsekvensene har Telemarksforskning beregnet slik:

	2020	2021	2022	2023	2020-2023
0-5 år	-2,7	-0,4	-2,1	-2,8	-8,0
6-15 år	0,3	-2,6	-1,3	-1,6	-5,1
16-66 år	-0,9	-0,7	-0,5	-0,6	-2,7
67-79 år	3,0	1,7	1,5	1,3	7,6
80-89 år	-0,6	0,2	0,6	3,7	3,8
90 år og eldre	2,2	1,5	0,4	-2,2	1,8
Sum	1,4	-0,2	-1,4	-2,2	-2,5
0-66 år	-3,3	-3,6	-3,9	-5,0	-15,8
67 år +	4,6	3,4	2,5	2,8	13,3

I perioden 2020-2023 anslås Rauma kommune å få reduserte demografikostnader på om lag 2,5 mill. kr. Færre barn i aldersgruppen 0-5 og 6-15 år år trekker isolert sett i retning av reduserte utgifter til barnehage og grunnskole. Flere eldre i aldersgruppene 67-79 år. 80-89 år og 90+ bidrar til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene.

Samlet sett gir den demografiske utviklingen reduserte behov og dermed tilsvarende lavere overføring fra staten til kommunen, og følgelig må kommunen gjøre de samme tilpasninger i sitt tjenestetilbud. Dette kan by på utfordringer siden kostnadene ikke følger antall innbyggere/brukere slik inntektssystemet gjør, men gjerne mer sprangvis, og avhenger av struktur på tilbudene.

Dersom men ser på forventet endring i kostnader som følge av endringer i demografi på lengre sikt, er det tydelig at vi nå må begynne å innrette oss på en situasjon der vi må vri ressuser fra barnehage og skole og til pleie og omsorg. Telemarksforskning illustrerer dette med følgende tabell som viser prosentvis endring i utgiftsbehov innenfor de ulike tjenesteområdene fram til 2040:

Denne omstillingen er vanskelig å gjennomføre dersom en ikke tilpasser struktur på tilbudene i henhold til disse endringer.

2.5 Kommunebarometeret – tilstanden innenfor de kommunale tjenestene

Kommunebarometeret har utviklet seg til å bli en sentral kunnskapsbase for status og sammenligning av de kommunale tjenestene i Norge.

Rauma er i Kommunebarometeret 2019 på 211. plass i rangeringen av landets kommuner. Dette er en forbedring på 112 plasser siden 2018. 47% av nøkkeltallene er forbedret siste år.

Tabellen nedenfor oppsummer Kommunebarometerets rangering av de viktigste kommunale tjenestene i forhold til andre kommuner, samt utviklingen som har vært fra 2010 fram til i dag.

Når det gjelder økonomi er det fremhevet at kommunens drift over de siste fire årene akkurat har gått i null og at marginen over tid bør bli bedre enn dette. Disposisjonsfondet er lite, og kan ikke fungere som noen reell buffer ved plutselige økonomiske problemer.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nøkkeltallene alene	189	239	277	321	242	248	236	306	357	217
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	145	220	263	315	201	234	205	281	323	211
Grunnskole	117	103	46	52	76	65	39	146	114	196
Pleie og omsorg	78	203	309	243	214	317	197	397	274	184
Barnevern	371	371	398	407	376	317	203	169	347	149
Barnehage	298	352	387	365	336	394	398	389	370	244
Helse			320	251	143	96	126	220	367	274
Sosial	401	267	283	313	232	297	270	74	177	174
Kultur		136	226	238	246	240	242	304	295	215
Miljø og ressurser	103		51	13	197	73	256	152	113	165
Saksbehandling			361	379	199	213		43	42	233
Vann og avløp			60	38	311	201	164	272	125	99
Økonomi	265	262	267	229	260	316	404	393	423	373
Kostnadsnivå		98	8	20	21	193	147	78	81	48

Matrisen viser rangeringen på Kommunebarometeret for de ulike tjenester for Rauma kommune i perioden 2010 til 2019. Fargene illustrer hvor en ligger på skalaen – grønt er veldig bra – rødt er tilsvarende dårlig.

2.6 Styrker og svakheter – muligheter og trusler

Gjennomgang av status og utfordringer oppsummeres i nedenforstående SWOT:

Styrker nåtid	Muligheter framtid
<ul style="list-style-type: none"> - Åndalsnes – attraktiv småby og reisemål - Variert og godt lokalt næringsliv - Gode fysiske rammebetingelser for kommunens største tjenesteområde Helse og omsorg 	<ul style="list-style-type: none"> - Omstilling og effektivisering - Fortsette regional integrasjon selv om Rauma forblir egen kommune - Stort potensiale for utvikling av naturbasert reiseliv
Svakhet nåtid	Trusler framtid
<ul style="list-style-type: none"> - For høgt kommunalt driftsnivå - Manglende bufferfond til å møte uforutsette økonomiske utfordringer - Krevende å rekruttere rett og tilstrekkelig kompetanse - Krevende demografisk utvikling 	<ul style="list-style-type: none"> - Manglende evne til å prioritere videre satsing på nærings- og samfunnsutvikling - Manglende evne og vilje til å ta grep som gir varige reduksjoner i driftsnivået - Manglende evne som mellomstor kommune til å håndtere økte forventninger og brukerkrav

3 Handlingsplan for Raumasamfunnet

- Ny samfunnsplan for perioden 2019-2030 ble vedtatt i desember 2018. Handlingsplanen bygger på mål og strategier vedtatt her
- Måloppnåelsen er krevende for befolkningsvekst
- Strategiene dreier seg om områdene a) Samferdsel og regionale ambisjoner b) Tilflytting og attraktivitet c) Næringsliv og arbeidsplasser d) Lokal samfunnsutvikling og lokaldemokrati e) Miljø og folkehelse

3.1 Utgangspunkt

Samfunnsplanens handlingsprogram tar utgangspunkt i målsettingene og satsingsområdene i samfunnsplanen:

- 200 nye innbyggere
- 200 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger

3.2 Mål for samfunnsutviklingen

Utvikling innbyggere

	2018	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Innbyggere	7487	17	7300

Tabellen viser antall innbyggere ved inngangen til planperioden og nødvendig årlig vekst for at Rauma skal nå målsettingen om 200 flere innbyggere i 2030. Målsettingen på 7 300 innbyggere er etter at tallet er justert for at 400 innbyggere forsvinner med grensjusteringen mot Vestnes.

Utvikling arbeidsplasser

	2018	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Lokale arbeidsplasser	3478	17	3567

Tabellen viser antall arbeidsplasser i Rauma i 2018 og målet for årlig vekst dersom Rauma skal nå målet om 200 flere arbeidsplasser i 2030. Antall arbeidsplasser hadde en kraftig vekst med 111 fra 2017 til 2018.

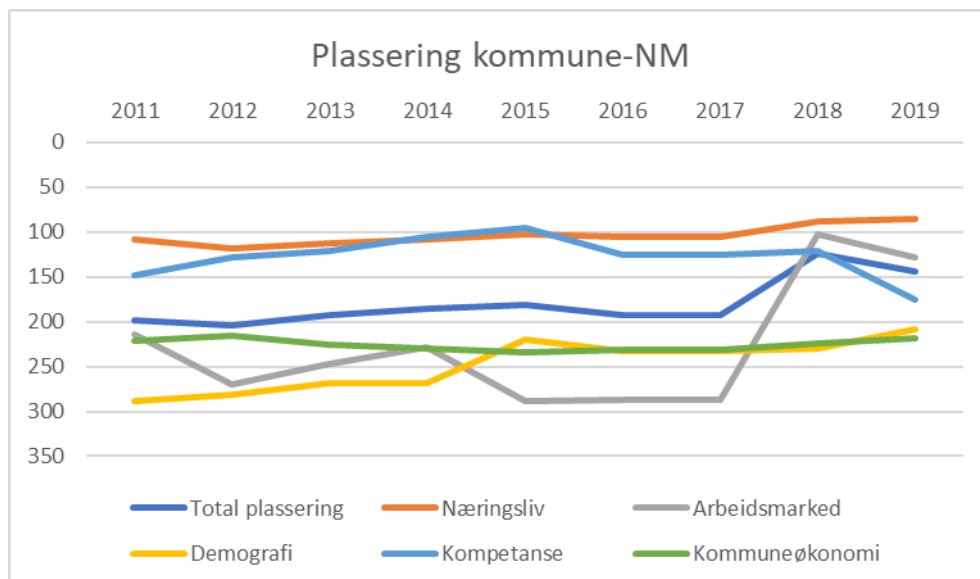
Utvikling boligbygging

	2018	Mål årlig vekst 2019-2030	Mål 2030
Fullførte boliger	21	17	200

Antall fullførte boliger i 2018 var 21. Kommunen trenger 17 nye boliger hvert år i planperioden for å nå målet om 200 nye i perioden 2019-2030.

3.3 Kommune-NM

Kommune-NM rangerer kommunene årlig etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. Kunnskapsbasen gir gode indikasjoner på utviklinga for den enkelte kommune, men også den relative utviklinga i forhold til øvrige kommuner.

Tabellen over viser at Rauma har plassert seg på en 144. plass i rangeringen i 2019. I 2018 var plasseringen nr. 124 blant landets kommuner.

3.4 utfordringer

Rauma har valgt å stå alene videre som kommune med siktemål å utvikle en kommune som i stor grad er sitt eget bo- og arbeidsmarked. utfordringen med å stå alene er også at jobben i stor grad må gjøres av oss selv.

Følgende hovedstrategier er lagt til grunn:

1. Å skape et lokalsamfunn som internt og eksternt oppleves attraktivt, og dynamisk. Dette er nødvendig for å holde på og tiltrekke seg både ungdom, arbeidskraft og kapital. Her har vi mye å bygge videre på og utvikle. Det inkluderer videreutvikling av Åndalsnes som småby og Tindehovedstad, kulturtilbud, reiselivssatsingen og gode kommunale tjenester.
2. Å fortsatt beholde et eget næringsliv med høy egendekning av arbeidsplasser. Rauma har høy arbeidsplassdekning og det er viktig at kommunen kan være en god tilrettelegger og medspiller for det private næringslivet. Jobben må i hovedsak skje gjennom innovasjonsselskapet Nordveggen AS og de partnere og bedrifter som deltar der. Kommunen er involvert i etableringen av Innovasjonssenteret og i Romsdalen AS som også hver på sin måte vil bidra til vekst og utvikling av lokale arbeidsplasser.
3. Å øke den regionale integrasjon og det regionale samarbeidet. Et kommunesamfunn på 7.500 innbyggere har best forutsetninger dersom det er i tett integrasjon med sine regionale omgivelser og aktører. Samferdsel en viktig faktor for å korte reisetida til Molde- og Ålesundsregionen. Tresfjordbrua

har korta ned reisetida til Ålesund. To ferger over langfjorden har forbedret forbindelsen til Molde, men fergefri forbindelse mot Molde over Langfjorden er fortsatt det viktigste tiltaket for å styrke Raumas tilknytning til den øvrige Romsdalsregionen. Videre må samarbeidet om utvikling av det kommunale tjenestetilbudet fortsette.

3.5 Handlingsplan Raumasamfunnet 2020-2023

Handlingsplana for Samfunnsplanen 2019-2030 konsentrerer seg i den neste 4-årsperiode om samferdsel og regionale ambisjoner, tilflytting, attraktivitet og arbeidsplasser, utvikling av lokalsamfunnet og lokaldemokrati samt miljø og folkehelse.

Samferdsel og regionale ambisjoner

Rauma kommune skal jobbe aktivt for utbedring av samferdselsløsninger som knytter kommunen tettere til den øvrige Romsdalsregionen. Fergefri forbindelse over Langfjorden er det største enkelttiltaket for å for å nå en større bo og arbeidsmarkedsregion. Rauma kommune vil også samarbeide med de øvrige kommunene i Romsdalsregionen på områder hvor samarbeid vil styrke kvaliteten på kommunenes tjenestetilbud. I denne handlingsplanen dreier det seg konkret om felles legevaktordning og felles brannvernssamarbeid.

Tilflytting og attraktivitet

Rauma kommune ønsker å bidra til et samarbeid med næringslivet for å synliggjøre jobb og fritidsmuligheter i kommunen. Kommunen vil også bidra til å vise mulighetene til å finne bolig i kommunen. Kommunen har en ambisjon om å utvikle et bredere tilbud til barn og unge.

Næringsliv og arbeidsplasser

Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger for kommunens næringsliv. Kommunen har et stort potensiale til å utvikle et naturbasert reiseliv til å skape større verdier for lokalsamfunnet og kommunen vil aktivt arbeide for samordning av reiselivsaktører i kommunen.

Lokal samfunnsutvikling og lokaldemokrati

Det er gjort store investeringer i samfunnsutvikling og i perioden handler det i større grad om at privat aktører må bruke dette som grunnlag for videre vekst. Rauma kommunale kraftfond vil vært kommunens virkemiddel i arbeidet. Rauma kommune har som mål å ha forutsigbare tjenester til sine innbyggere. For å styrke lokaldemokratiet er det sentralt med god brukermedvirkning, god rekruttering til kommunestyret og god dialog.

Miljø og folkehelse

Profilen som Rauma har bygd opp som naturgledekommune kan forsterkes ved å øke fokus på folkehelse, miljø og bærekraft. Det er avgjørende at den forventede veksten i reiselivsbransjen skjer på en måte som er bærekraftig både miljømessig, sosialt og økonomisk.

4 Endringsbehov og mål

- Om en skal videreføre dagens drift har vi et økonomisk omstillingsbehov på rundt 28 mill. kroner i 2020 – 6% av dagens driftsrammenivå. Fra 2021 øker omstillingsbehovet med ytterligere 7 millioner kroner, i tillegg til 21 millioner kroner som følge av grensejusteringa.
- På målsida står kommunens «økonomiske handlingsregel» sentralt. Målet om 1,75 % netto driftsresultat i økonomiplanperioden er svært utfordrende og risikoen øker i forhold til finansutgifter
- Den overordna målstyringa konsentreres til 14 overordna mål fordelt på økonomi, organisasjon, tjenester/brukere og Raumasamfunnet
- I tillegg har tjenestoområdene utarbeidet egne strategier og målsettinger for sitt arbeid på

4.1 Endringer i oppgaver og rammer fra Staten

Veksten for i kommunesektorens frie inntekter i statsbudsjettet for 2020 er på 1,3 mrd kroner. Det vil knapt dekke demografi, merkostnader pensjon og statlige satsinger. KS oppsummerer dette slik:

	Mrd kr
Frie inntekter kommuner	1,3
Demografi videreført tjenestenivå fra 2019	1,3
«Satsing» tidlig innsats	0,4
Russatsing	0,15
Pensjonskostnader utover lønnsvekst	-0,4
Sum utgifter	1,45
Mulig handlingsrom	-0,15

Samlet er Rauma kommunes nominelle vekst i frie inntekter beregnet til 2,9%.

De viktigste satsingene innenfor de frie inntektene er for Raumas del:

- Opptreppingsplan rusfeltet (150 mill) 146.000,
- Tidlig innsats i skolen (400 mill) 600.000,

Dette er frie midler «med bruksanvisning». De 600 000 til tidlig innsats, må ses i sammenheng med et tap på 700 000 ved at det tidligere øremerkede midlene til tidlig innsats på 1,9 mill.kr. i 2019, faller bort og ble erstattet med en rammeøkning på kun 1,2 mill.kroner når det ble innlemmet i rammetilskuddet til kommunen. Opptreppingsplanen for rusfeltet er begrunnet med behovet for å fullføre den flerårige satsingen på å styrke tjenestene på rusfeltet (2016-2020). Vi ser dette i sammenheng med Rauma sin satsing på rus/psykiatri innenfor Helse og velferd. I ble det gjort flere korreksjoner til rammetilskuddet, til sammen 1,9 millioner kroner, der de største endringene er:

Tall i 1000 kr	Innlemmet	Reell endring	Reell endring
Justering for dagaktivitets-tilbud til hjemmeboende personer med demens	663	-750	-87
Justering for overføring av skatte-oppkrevting til Skatteetaten	-960	860	-100
Justering for psykologer i de kommunale helse- og omsorgs-tjenestene	345	-820	-475
Justering for tidlig innsats i skolen, økt lærertetthet 1.-10. trinn	1223	-1980	-757
Justering for etablering og tilpasning av bolig	482	-550	-68
Tap på justeringer av rammen			-1487

Her ser vi at disse rammejusteringene gir et tap på 1,5 millioner kroner.

Andre endringer med betydning for kommunen er:

- Fra og med 2020 vil maksimal skattesats for bolig og fritidseiendommer reduseres fra 7 til 5 promille og videre til 4 i fra 2021, og det innføres fra 2020en lovpålagt reduksjonsfaktor i eiendomsskattetaksten på 30 % for bolig og fritidseiendom. Dette innebærer tap av inntekter tilsvarende 8 millioner kroner for Rauma i 2020 og ytterligere 1,6 millioner kroner i fra 2021.

- Skatteoppkrevingen overføres fra kommune til stat fra 1.juni 2020, noe som gir tap av to arbeidsplasser i Rauma kommune.
- Innslagspunktet for ressurskrevende brukere økes med 50.000 kr utover ordinær «indeksregulering» med lønnsveksten i år på 3,2 %, og blir 1,361 mill kroner for kravene for 2019. Dette innebærer ei ytterligere innstramning som overlater en enda større del av disse kostnadene til den enkelte kommune.
- Opptreppingsplan habilitering og rehabilitering videreføres som en del av kommunenes frie inntekter
- Maksimal foreldrebetaling i barnehage er 3 135 kr/mnd fra 1.1.20
- Det innføres en nasjonal ordning med innteksgradert foreldrebetaling i SFO på 1. og 2. trinn fra skoleåret 2020/2021. Dette innebærer at foreldrebetaling for et heltidstilbud i SFO på 1.–2. trinn maksimalt skal utgjøre 6 pst. av den samlede person- og kapitalinntekten i husholdningen. Kommunene kompenseres i 2020 gjennom en økning i rammetilskuddet på 58,2 mill. kroner. (Helårseffekten er 139,7 mill. kroner.)
- Det innføres gratis SFO for elever med særskilte behov på 5.–7. trinn fra skoleåret 2020/21. Kommunene kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet på 21 mill. kroner i 2020. (Helårseffekten er 50,4 mill. kroner.)
- Den kommunale skattøren fastsettes ut fra en målsetting om at skatteinntektene for kommunene skal utgjøre 40 prosent av de samlede inntektene. I statsbudsjettet foreslås det at den kommunale skattøren for 2020 reduseres med 0,45 prosentpoeng til 11,1 prosent. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2020 bygger blant annet på 1,0 prosent sysselsettingsvekst og 3,6 prosent lønnsvekst fra 2019 til 2020.

Angående grensejusteringen i 2021. Det vil bli tatt høyde for grensejusteringer i vekstberegningene ved å korrigere rammetilskuddet med gjennomsnittlig innbyggertilskudd multiplisert med antall innbyggere som overføres ved grensejustering. Dette gjelder også utjevningsmodellen «INGAR» som jevner ut brå endringer i inntektssystemet. Endringer som følge av grensejusteringer inngår ikke i denne slik at endringen vil slå direkte ut. Vi har gjort en foreløpig beregning som tilsier at vi får 21 millioner kroner mindre i 2021 som følge av grensejusteringen.

4.2 Konsekvensjustert økonomiutvikling for perioden 2020-2023

Konsekvensjustert økonomiplan viser en framskriving av driftsnivået i 2019 justert med konsekvenser av vedtatte og gjennomførte tiltak – inkludert endringer som følger av statens rammer for 2020, samt endringer som følger av forpliktende avtaler eller samarbeid. Videre er kommunestyrets forutsetninger vedtatt i rammesaken KS-44/2019 lagt til grunn, likevel slik at en i salderingen har måtte komme tilbake til og foreslått endringer i noen av disse premisene.

	2020	2021	2022	2023
Konsekvensjustert omstillingsbehov	-28 000	-32 862	-33 512	-34 971
Omstillingsbehov inkl. grensejustering	-49 000	-53 862	-54 512	-55 971

Denne tabellen viser det betydelige omstillingsbehovet og inkluderer den økonomiske konsekvensen av:

- å videreføre dagens drift justert for endringer i innbyggertall innenfor ulike aldersgrupper.
- tiltak vi allerede har iverksatt eller avsluttet
- vedtak som er fattet politisk i kommunen eller staten
- økte rente- og avdragskostnader
- konsekvenser av endringer i interkommunale ordninger
- konsekvenser av endringer i forpliktende avtaler

Dette er endringer som medfører kostnader som videreføres dersom det ikke settes inn tiltak. Flere av disse er vanskelig å gjøre noe med. Det er ikke tatt hensyn til inndekking av evt. regnskapsmessig underskudd i 2019.

4.3 Mål for den kommunale virksomheten mot 2023

Det er avgjørende å ha en god organisasjon med dyktige og kvalifiserte ansatte som utvikler og leverer de rundt 70 tjenestene som kommunen har ansvar for på en god og effektiv måte. Svært mange av tjenestene er rettet mot enkeltindivider og krever stor grad av brukertilpasning.

Kommunestyret har en viktig rolle i dette når det gjelder prioritering av kommunens økonomiske ressurser inn mot de 70 kommunale tjenestene/funksjonen, samt å gi tydelige politiske mål og føringer for hvordan tjenesteproduksjonen skal foregå.

Totalt foreslås 14 overordna mål for den kommunale virksomheten

- 4 mål for økonomistyringen
- 4 mål for organisasjonsutviklingen
- 2 mål for tjenesteutvikling
- 4 mål for samfunnsutviklingen

4.4 Mål for økonomi

Utfordringsbildet for det økonomiske området er knyttet til:

- For høye løpende driftsutgifter i forhold til inntektene
- Et høyt gjeldsnivå som reduserer kommunal handlefrihet
- Tilpasning til nedgang i folketallet med tilhørende nedgang i inntektsnivå
- Tap av inntekter som følge av endring i regelverket for eiendomsskatt

Overordna mål	Rauma skal ha en bærekraftig kommunal økonomi			
Mål	Rauma kommune skal gå med overskudd hvert år	Ha reserver til å tåle renteøkning og uforutsette hendelser	Netto finansutgifter skal være rimelige og forsvarlige	Driften skal være kostnads-effektiv
Hvordan lykkes	Alle enheter må tilpasse driften til tildelt budsjett-ramme	Sette av til disposisjonsfond	Økte låneopptak må finansieres med innsparinger i driften	Kostnader må synliggjøres og sammenlignes i alle tjenester
Hvordan måle	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	Netto finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	Produksjonsindekser fra TBU
Status 2018	0,9%	1,8% (12,1 mill)*	3,8%	108,6 (2017 tall)
Ambisjon 2022	Minimum 1,75 %	30 mill.kr.(4,7%)	Maksimum 5 %	Over 110
Resultatmål 2019	0,0 %	0,0% (avsetning)	4 %	109

* 4,1 mill. av disposisjonsfondet er knyttet til flyktningetjenesten

4.5 Mål for kommuneorganisasjonen

Utfordringsbildet for kommuneorganisasjonen er mange de nærmeste årene:

- Nye og raske endringer i brukerbehov, kombinert med økonomisk omstilling vil utfordre kommuneorganisasjonen. Dette stiller igjen krav til rekruttering og at ansattes kompetanse og evne til fleksibilitet og fornying mobiliseres og utvikles.

- Gode ledere på alle nivå er avgjørende for å lykkes når det gjelder økonomistyring, omstilling, ansatte, tjenestene og brukerne
- Ny teknologi er på veg inn på de fleste områder. Velferdsteknologi er ett eksempel på dette, men digitalisering griper inn i innbyggerkontakt og tjenesteproduksjon i stadig større grad og på flere områder i åra som kommer. Digitalisering bidrar også til at en del oppgaver og funksjoner ikke nødvendigvis trenger å være lokalisert der man er nå, eller kan gjøres av andre aktører.
- Sykefraværet har i flere år ligget på et for høyt nivå. I 2018 gikk det ned, men er nå på veg noe opp igjen.

Overordna mål	Rauma kommune skal være en profesjonell og framtidretta organisasjon å jobbe i			
Mål	God ledelse	Kompetente medarbeidere	Lavt sykefravær	Heltid
Hvordan lykkes	Lederutvikling og lederoppfølging	Rekruttere, utvikle og mobilisere ansattes kompetanse mot oppgavene	Økt innsats og egen satsing på årsakene til sykefraværet	Organisere virksomheten basert på hele stillinger
Hvordan måle	Faktor 5 – Mestrings-orientert ledelse	Faktor 4 – Bruk av kompetanse	Samla sykefravær Visma HRM – BI	Tilsette heltid av totalt antall tilsette
Resultat 2017	3,6	4,1	9,0 %	40%
Resultat 2018	3,8	4,2	7,6 %	42 %
Resultat 2. tertial 2019	-	-	8,8 %	43 %
Mål 2020	3,9	4.3	7,5 %	48 %
Ambisjon 2022	4,2	4.4	7,0 %	50 %

Målene for god ledelse og kompetente medarbeidere er knyttet til kommunens score på den såkalte 10-faktorundersøkelsen. 10-faktor er KS' nyeste medarbeiderundersøkelse og ble gjennomført for første gang i Rauma høsten 2016. Undersøkelsen ble fulgt opp av tilsvarende undersøkelse 2018/2019.

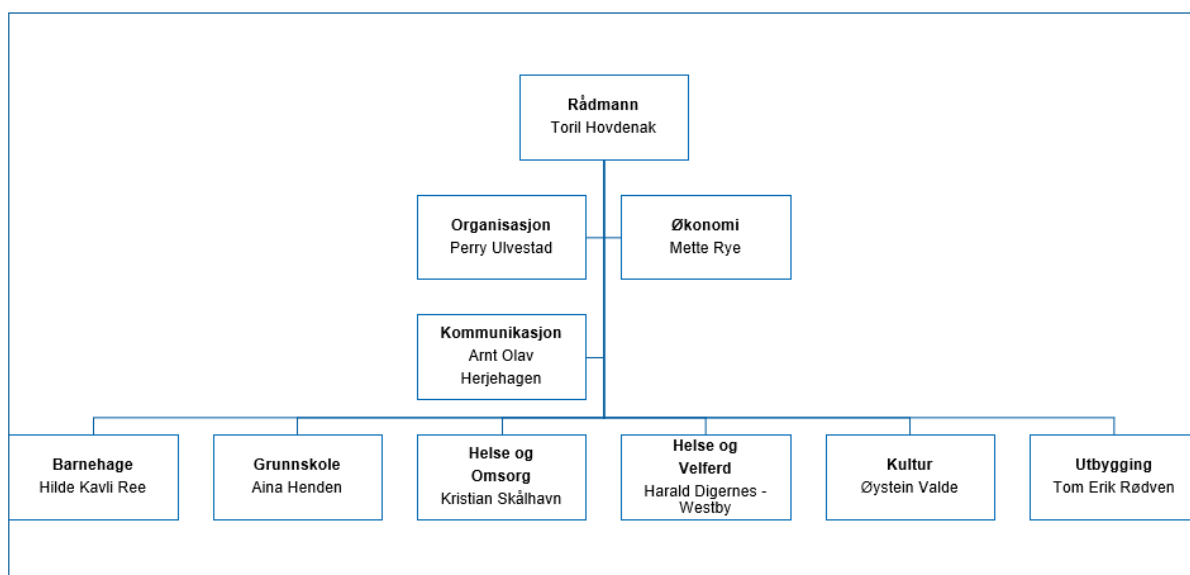
God ledelse på alle nivåer med evne til å mobilisere kompetente medarbeidere til effektiv tjenesteproduksjon i god dialog med brukerne, er den overordna utfordringa for den kommunale organisasjonen.

God ledelse er en sentral faktor i arbeidet med å redusere sykefraværet. Rauma kommune er derfor med i NED satsingen til KS og NAV. Denne satsingen har som målsetting å styrke deltakerne/lederne i mestringsorientert ledelse og forebyggende innsats. Vår ambisjon er at sykefraværet skal ned mot 7%.

Det er gjennomført et lederutviklingsprogram for ca. 50 ledere som har hatt som mål å etablere effektive ledergrupper med teamledelse innenfor alle tjenesteområder. Det er også etablert en felles plattform for ledelse i hele kommunen.

Når det gjelder økt andel heltid gjennomføres det i samarbeid med tillitsvalgte en gjennomgang og omlegging av arbeidstidsordningene innen turnusvirksomhetene. Hensikten er bl.a å kunne tilby ansatte større stillinger.

Kommunens overordna struktur med ledere er slik:

4.6 Mål for tjenestene

Utfordringsbildet for de kommunale tjenestene er selvsagt mangfoldig og dels varierende fra tjenesteområde til tjenesteområde. Hvert enkelt tjenesteområde har utarbeidet mål for tjenestene innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier for hvert av tjenesteområdene.

Det er likevel riktig å fastsette en ambisjon for utvikling av det kommunale tjenestetilbudet på et overordnet nivå. Kommunal Rapport publiserer årlig Kommunebarometeret. 2019-barometeret inkluderer 151 ulike nøkkeltall innenfor 12 forskjellige kategorier. Dette er den bredest sammensatte vurderingen av kommune-Norge som finnes. Det er verdt å merke seg at målingen ikke er en vurdering av om innbyggerne får gode nok tjenester, men om det ser ut til at kommunen har noe å lære. Selv om en av våre tjenester er uendret fra et år til et annet vil kommunen kunne falle på rankingen dersom de øvrige kommunene har forbedret sin tjeneste.

Overordna mål	Rauma kommune skal yte tjenester til sine brukere i samsvar med innbyggernes behov og rettigheter. Tjenestene skal være utført på en kostnadseffektiv måte.	
Mål	Brukerne skal ha tjenester med god kvalitet og effektiv utførelse	Tjenestene skal kontinuerlig utvikles og forbedres
Hvordan lykkes	Økt fokus på brukermedvirkning, gjennomføring av brukerundersøkelser. Kultur for kontinuerlig forbedring i alle ledd.	Gode internkontrollsystemer og kultur for kontinuerlig forbedring. Måle brukertilfredshet gjennom brukerundersøkelser
Hvordan måle	KS' Kommunebarometer, plassering på rangeringen	KS' Kommunebarometer, andel nøkkeltall som er forbedret Brukerundersøkelser.
Status 2019	Plassering 211	47 % av nøkkeltallene er forbedret
Resultatmål	Plassering 200	55% av nøkkeltallene er forbedret

2020		
Ambisjon 2022	Plassering 150	Minst 60% av nøkkeltallene er forbedret

4.7 Mål for samfunnsutviklingen

Mål for samfunnsutviklingen går fram av Rauma kommunes Samfunnsplan 2019-2030. I tillegg til de absolutte mål som er satt her, er det viktig å følge med på Raumasamfunnets relative utvikling i forhold til samfunnet ellers. En god indikator i forhold til attraktivitet og lokal vekstkraft er NHOs årlige Kommune-NM.

*ambisjonen for 2023 må leses med utgangspunkt i at Rauma kommune 01.01.2021 mister vel 400

Overordna mål	Rauma kommune skal være attraktiv kommune i vekst			
Mål	Rauma skal ha befolkningsvekst	Rauma skal ha næringsvekst	Rauma skal ha boligvekst	Rauma skal tilhøre den beste halvdel av landets kommuner
Hvordan lykkes	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunns-plan
Hvordan måle	Årlig befolkningsvekst	Årlig utvikling i arbeidsplasser og pendling	Årlig boligbygging	Rangering i Kommune-NM
Status 2018	7.487	3.478	21	144
Ambisjon 2030	7.300*	3.500	200 i sum	100
Resultatmål 2020	7.525	3.500	17	115

innbyggerer til Vestnes pga grensejustering.

5 Økonomiplan drift 2020-2023

- Økonomiplanen drift for 2020-2023 bærer preg av
 - behov for vridning i kommunal ressursbruk på grunn av synkende fremtidig barnetall og økning i antall eldre
 - fortsatt omstillingsbehov i pleie- og omsorgstjenesten som følge av at tjenesten fortsatt har et driftsnivå som langt overskrider vedtatte budsjetttrammer
 - tak av inntekter fra eiendomsskatt
 - tap av innbyggere og inntekter vedr grensejustering 01.01.2021
- Den største risikoen i økonomiplanen er knyttet til behovet for å tilpasse tjenestetilbudet til store endring i alderssammensetningen for kommunens innbyggere, samt tap av 5% av kommunens innbyggere som følge av grensjustering mot Vestnes
- Eiendomsskattesatsen på bolig og fritidsbolig reduseres fra 7 til 5 promille. Skatten beregnes av takst med en obligatorisk reduksjonsfaktor på 30%. Det er foreslått å gjennomføre ei kontorjustering av eiendomsskattegrunnlaget i 2020 for å kompensere for deler av dette inntektsbortfallet
- Det er ikke budsjettet med fondsavsetninger i perioden

5.1 Økonomisk omstillingsplan

Budsjett og økonomiplan 2020-2023 er sterkt preget av behov for omstilling som følge av reduksjon i innbyggertall og demografisk endring.

Som tidligere bruker vi Telemarkforskning sine beregninger av endringer i utgiftsbehov innenfor de ulike tjenesteområder som følge av forventet utvikling i innbyggere i de ulike aldersgrupper. Rammene for tjenesteområdene blir korrigert for disse beløpene i økonomiplanperioden, men omstillingen kommer ikke av seg selv:

*Beregnete demografikostnader 2020-2040. Rauma kommune. Mill.
2019-kr Kilde: TBU/SSB/TF*

	2020	2021	2022	2023	2020-2023	2020-2040
Barnehager	-2,1	-0,3	-1,9	-2,5	-6,7	-14,8
Grunnskole	0,3	-2,2	-1,1	-1,4	-4,5	-32,2
Pleie og omsorg	3,6	2,7	1,9	2,0	10,2	85,7
Helse	0,2	0,1	0,1	0,1	0,6	1,6
Barnevern	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-1,0	-4,4
Sosialhjelp	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-1,1	-4,6
Sum	1,4	-0,2	-1,4	-2,2	-2,5	31,4

I tillegg er de ulike rammeområdene justert for konsekvenser av vedtak og føringer. Dette blir illustrert nærmere på hvert tjenesteområde.

Grensejusteringen der kretsene Våge og Hjelvik blir en del av Vestnes kommune medfører ca. 400 færre innbygger. Dette gir anslagsvis 21 millioner kroner i reduserte inntekter, fordelt på 11 millioner i reduserte skatteinntekter, og 10 millioner i redusert rammeoverføring. Det forutsettes at kostnadene reduseres tilsvarende. Endel direkte kostnader faller bort, mens felleskostnader/fellestilbud må en bevisst planlegge for å ta ned nivået på. En foreløpig fordeling med virkning fra 2021 er gjort slik:

TIL FORDELING	-21 196
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	100
ADM. INKL. KRAFTSALG	276
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	400
KULTUR	400
BARNEHAGE	2020
SKOLE	5300
HELSE OG OMSORG	7800
HELSE OG VELFERD	3900
UTBYGGING	1000
Sum fordelt til driftsrammer	21 196

Foreløpig fordeling av effekt av grensejusteringen der kretsene Våge og Hjelvik blir en del av Vestnes kommune

Avskrivningene øker betydelig som følge av at Rauma har en periode med svært høye investeringer, blant annet Helsehus til 380 millioner kroner. Avskrivningene har ikke netto effekt i regnskap/budsjett, men gjør at minimumsavdraget øker. Det gir også endringer i nettoramme til tjenesteområdene. Endringen er fordelt fra 2020 slik:

TIL FORDELING	15 468
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	
ADM. INKL. KRAFTSALG	-526
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	
KULTUR	-88
BARNEHAGE	-174
SKOLE	-1539
HELSE OG OMSORG	-686
HELSE OG VELFERD	-9
UTBYGGING	-12 446
Sum fordelt til driftsrammer	-15 468

Korrigerings for økte avskrivninger

I tillegg er det som følge av ny kommunelov og tilhørende forskrift ikke lenger anledning til å føre internhusleie slik vi tidligere har gjort. Vi trekker derfor internhusleie ut av rammene til vi finner en ny måte å fordele disse kostnadene. Dette gir følgende rammejusteringer:

TIL FORDELING	
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	
ADM. INKL. KRAFTSALG	
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	
KULTUR	4820
BARNEHAGE	2 464
SKOLE	10 493
HELSE OG OMSORG	6 586
HELSE OG VELFERD	1 107
UTBYGGING	-25 470
Sum fordelt til driftsrammer	0

Korrigerings for innlemming av husleie i rammen for Utbygging

Finansområdet

Vi legger til grunn Statsbudsjettets anslag på 465 millioner kr i frie inntekter. Dette er en økning på 13,3 millioner fra 2019 (2,9%). Av dette skyldes 3,4 millioner kroner at vi har 5 flere psykisk utviklingshemmede over 16 år. Disse midlene må gå til helse og omsorg, som i 2019 har en netto kostnadsøkning på 8-9 millioner kroner knyttet til botjenesten.

Av de 465 millionene er 235 millioner kroner sikre rammeinntekter, mens 49%, 230 millioner kroner, er skatteinntekter som er beheftet med en viss usikkerhet. Statsbudsjettets anslag på skatt inklusive skatteutjevning er 2,8 millioner kroner høyere enn KS sin prognosemodell anslår. Anslag for rammeoverføringer og skatt er i planen lagt på Statsbudsjettets anslag, korrigert for eget anslag på 21 millioner kroner i redusert inntekt som følge av grensejustering av Våge og Hjelvik til Vestnes kommune fra 2021. I tillegg er gjort enkelte konsekvensjusteringer, blant annet redusert anslag på premieavvik med 0,6 mill.

Stortinget vedtok at maksimal skattesats for bolig- og fritidseiendom skal reduseres fra syv til fem promille fra 2020 og videre til 4 promille i 2021. Det er også vedtatt en obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetakstene på 30%. Som tiltak er det foreslått ei kontorjustering på 10% i 2020, samt at bunnfradraget reduseres med 100 000. Det siste må ses i sammenheng med at eiendomsskattegrunnlaget reduseres med 30%, som ivaretar noe av formålet med bunnfradraget som Rauma kommune har, men som flere kommuner ikke har.

Det er budsjettert med et utbytte fra Rauma Energi på 12 mill. hvert år i økonomiplanperioden. Dette er avhengig av fortsatt høye kraftpriser fremover. Utbyttet har i 2017 og 2018 ligget på 5-6 millioner kroner på grunn av den store utbyggingen på Verma. I 2019 er utbyttet 12 millioner kroner, og i økonomiplanen er dette videreført.

Kostnadsøkning og foreslått tiltak for å kompensere for dette kan illustreres slik:

FINANSOMRÅDE	2020	2021	2022	2023
Redusert eiendomskatt til 5 promille og 30% grunnlagsreduksjon, og 4 promille i 2021	-7900	-9 500	-9 500	-9 500
Redusere bunnfradraget fra 200 000 til 100 000	2 400	2 400	2 400	2 400
Kontorjustere 10%	2 000	2 000	2 000	2 000
Netto effekt etter tiltak	-3 500	-5 100	-5 100	-5 100

Rente- og avdragutgiftene øker i økonomiplan-perioden med vel 12 mill. kroner fra dagens nivå.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Endring 2019-2023
Renter	-12 172	-13 985	-13 885	-16 068	-15 588	-19 198	-21 898	-24 638	-8 570
Avdrag	-17 130	-19 120	-20 552	-24 000	-24 200	-25 490	-26 990	-27 900	-3 900
sum	-29 302	-33 105	-34 437	-40 068	-39 788	-44 688	-48 888	-52 538	-12 470

Sum netto finanskostnader vil trolig i perioden overstige den økonomiske handlingsregelen som sier at maks 4% av brutto driftsinntekter skal gå til finansutgifter. Renteforutsetningene (prognose):

Gj.sn. rente	
2020	2,03 %
2021	2,28 %
2022	2,53 %
2023	2,78 %

Driftsbudsjett 2020-2023 inkl. tiltak

Det er betydelig risiko knyttet til budsjettforslaget da det ikke er budsjettert med avsetninger til fond. Det er i tillegg budsjettert med et relativt høyt utbytte fra Rauma Energi hvert år i økonomiplanperioden. Det er foreslått en rekke tiltak som beskrives nærmere under punkt 5.2 og i beskrivelsen av den enkelte sektor i kapittel 8-15.

5.2 Kommentarer til foreslåtte omstillinger og kutt-tiltak

Generelt

Helse og omsorg står i særstilling når det gjelder behov for omstillingstiltak. Det er gjort en stor innsats med å omstille driften, og kostnadene ved institusjonsdrift er nå lavere enn før innflytting i Helsehuset. Kostnadene til ressurskrevende brukere har imidlertid økt formidabelt i samme periode, i tillegg har antall brukere økt på de fleste områder:

Område	2016	2017	2018	2019
Institusjon	117	111	103	100
Hjemmehjelp	107	116	142	148
Hjemmetjenesten	206	248	292	329
Dagsenter demens	0	8	19	18
Botjenesten	23	24	26	34
ROS-team	90	106	112	140
Sum	543	613	694	769

Dette forsterker behovet for å videre omstille tjenestetilbudet fra institusjonsplasser til tjenester på et lavere nivå i omsorgstrappa. Planen legger derfor opp til ytterligere effektiviseringstiltak videre utover i perioden.

De omstillingstiltakene som er skissert i skole og barnehage er med utgangspunkt i forventet utvikling i barnetall. Når barnetallet går ned, må også kostnadene forventes å gå ned. Det er avgjørende at vi evner å ta ned ressursbruken til skole og barnehage i takt med at barnetallet endres.

Politisk styring

Kostnader til valg medfører redusert ramme frem til 2023. Ved grensejusteringen må alle områder redusere driftsnivået fra 2021.

Administrasjon

Lønnsbudsjettet reduseres på grunn av at vakante stillinger ikke besettes. Dette gir redusert kapasitet til støttefunksjoner til tjenesteområdene. Fra 2021 må ytterligere tiltak iverksettes. Gevinster knyttet til IKT samarbeidet må realiseres. I tillegg er regjeringens forslag til statliggjøring av skatteinnkrevningen fra 01.06.2020 tatt inn i budsjettet. Dette medfører 1,6 årsverks reduksjon. Av økninger er det økte kostnader til ROR IKT. I tillegg er det foreslått et tilskudd til Nordveggen på 200 000 for å ivareta kommunens næringskonsulentoppgaver. Fra før har Nordveggen anbudet på kommunens Hoppid-funksjon.

Kultur

Kultur har forutsetning om effektivisering/økt salg som gjør at de kan gi økt tilskudd til festivalene og Rauma skisenter innenfor rammen. Det må planlegges for et kutt på 400 000 i forhold til å ta sin andel som følge av grensejusteringen fra 2021.

Barnehage

Basert på folketallsprognosene er det forventet færre barn i barnehagene i årene framover. Dette forventes å gi reduserte kostnader. Selv om barnehageområdet tilpasser seg endringer i barnetall på en dynamisk måte, så har vi noen små barnehager med smådriftsulempen. I 2019 mottok vi 1,3 mill.kr. i øremerket tilskudd til bemanningsnormen fordi vi har flere små kommunale barnehager. I 2020 faller dette tilskuddet bort, dvs. det gis kun til private små barnehager.

Utfordringen er at bemanningsnormen har økt kostnadene våre, mer enn staten har økt tilskuddet, og i tillegg legger den stramme grenser for tilpasning til barnetall. Selv om antall barn går ned i 2020, reduseres ikke behovet, da andelen barn under 3 år øker relativt, og normen tilsier dobbelt så høy

bemanning på barn under 3 år. I 2020 har vi måttet redusere vårt anslag for dekningsgrad/antall barn på høsten 2020 for å komme i mål innenfor rammen, i tillegg til et mål om å redusere spesialpedagogutgifter. I tillegg kommer tilpasning til grensejusteringen. Her vil Vågstranda barnehage overføres til Vestnes kommune i 2021.

Skole

Grunnkretsene Våge og Hjelvik blir en del av Vestnes kommune fra 01.01.2021. Med bakgrunn i dette har Rauma kommune anmodet Vestnes kommune om å ta imot elevene fra Vågstranda til Vestnes fra skolestart høsten 2020. Rauma kjøper da skoleplasser fra Vestnes ut 2020.

Grensejusteringen innebærer en reduksjon i elevtallet ved ungdomstrinnet på Måndalen skole, og et viktig usikkerhetsmoment for videre planlegging av skoleprosjektet i Måndalen er med det avklart. Det er utarbeidet beslutningsgrunnlag for framtidig skoledrift i Måndalen som vedlegg til budsjett- og økonomiplandokumentet. Her omhandles i detalj tilstandsanalyse for dagens bygningsmasse og ulike alternativer for investering, samt de pedagogiske, sosiale og økonomiske vurderingene som er bakgrunn for rådmannens tilråding i saka. I økonomiplanen ligger det inne ei investering på 51 millioner og dette gir rom for ei løsning med rehabilitering av deler av dagens bygningsmasse for å drifte 1.-7. klassetrinn ved skolen i Måndalen fra 2022. Investeringen vil øke årlige rente- og avdragskostnader med 2,7 mill. Driftsrammene til skole er redusert med 2,6 mill kr. i 2023 som er forventet besparelse på driftsbudsjettet ved å flytte ungdomstrinnet til Åndalsnes fra 01.08.2022. Halvårsvirkning i 2022 tilsvarer 1,1 mill.

Budsjettrammen til skole er redusert som følge av en forventet nedgang i elevtall i økonomiplanperioden, jfr Telemarkforskning sin beregning av redusert rammeoverføring. Dette er den forventede nedgangen sett bort fra grensejusteringen. Struktur tiltak med overføring av ungdomskoletrinnet i Måndalen til Åndalsnes vil langt på vei dekke dette trekket, men ikke helt. Øvrig nedtrekk må tas på andre skoler, men strukturtiltaket vil gjøre dette mer realistisk.

I tillegg trekkes rammen for bortfall av kostnader knyttet til grensejusteringen, dvs. full effekt i 2021 av at Vågstranda skole ikke lenger er en del av Rauma kommune.

Helse og velferd

Dette området har vært flink til å starte prosjekter med tilskudd. Ulempen er at ved innlemming av slike i rammetilskuddet, og ved prosjektperiodens slutt, så straffes vi ved at rammen ikke økes tilsvarende. Både psykologtilskudd og prosjektet Rask psykisk helsehjelp vil være krevende å opprettholde på 2019 nivå. Bortfall av tilskudd må derfor delvis dekkes ved å redusere på denne kapasiteten. To andre prosjekt faller også bort dersom man ikke lykkes med ny ekstern finansiering. Dette gjelder "kjør for livet" og friluftsliv aktivitet for flyktninger.

I tillegg reduseres hjelpepersonell legesenter, blant annet som følge av redusert belastning ved at bestillinger nå kan gjøres på nett og betaling på automat.

Det signaliseres en framtidig reduksjon på en privat fysioterapihjemmel. Reduksjon vil skje ved naturlig avgang, tidspunktet er dermed usikkert. Av kommunens ubundne fondsavsetninger er ca. 4 millioner kroner avsetninger gjort fra integreringstilskuddet for flyktninger. Disse avsetningene er tenkt å finansierer kommunens integreringsarbeid og øvrige kostnader i hele flyktingens botid i kommunen. Avsetningene er ikke øremerkede og vil kunne gå med til inndekking av kommunens evt. underskudd i 2019. Fra 2021 må også driftsnivået tas ned som følge av grensejusteringen med 3,9 mill.kr.

Helse og omsorg

Helse og omsorg har vært gjennom omstilling i 2019 som følge av et for høyt driftsnivå i 2018, mye knyttet til overgang til drift i nytt helsehus. Det er iverksatt tiltak i 2019 som vil gi helårsvirkning i 2020. Eksempel er innføring av langvakter i institusjon, avvikling av 7 korttidsplasser i institusjon og oppstart av bokollektiv i Måndalen. I 2019 er det driften av botjenesten som har gitt de største utfordringene med tanke på budsjett. Kostnadene her har økt med 8-9 millioner kroner knyttet til ressurskrevende brukere, og gjør at det blir vanskelig å nå budsjett. Det må derfor planlegges for ytterligere tiltak i Helse- og omsorg, både innenfor botjenesten og de øvrige områder.

Tjenesten må fortsette omstillingsarbeidet for å kunne gi gode tilbud til den voksende gruppen eldre i åra som kommer. For 2020 er det synliggjort konkret tiltak som summerer seg opp til en helårsvirkning på 15 mill. kroner.

Av planlagte prosjekter kan nevnes:

- Ytterligere vridning i ressursbruk fra langtids institusjonsplass til bokollektiv, jfr omsorgstrappa og ambisjonen om rett omfang på tilbudet i hvert trinn av trappa, blant annet ved å ta i bruk 7 rom i Snarveien 5 til bokollektiv innenfor den bemanning som i dag betjener de 10 omsorgsleiligheter der. Dette forventes i en periode å kunne frigjøre tilsvarende kapasitet i helsehuset til andelen brukere på dette nivået igjen øker på noe lengre sikt (7-10 år).
- Endring i turnus i botjenesten
- Etablering av arbeids- og aktivitetssenter
- Ytterligere reduksjon bruk av vikarbyrå
- Forsere bruk av velferdsteknologi (digitale tilsyn og elektronisk medisinhandling) i kombinasjon med hverdagsrehabilitering.
- Dimensjonering tjenestetilbud – vurdering av Omsorgstrappas måloppnåelse

Det iverksettes et prosjekt med et begrenset forsøk med økt grunnbemanning i somatisk avdeling ved Helsehuset. Prosjektet innebærer økt bemanning på dagtid. Dette finansieres gjennom reduksjon av innleie og overtid ved fravær.

Utbygging

Innenfor utbyggingsområdet vil etableringen av Nordmøre og Romsdal brann og redning IKS medføre økte kostnader til drift og opplæring i perioden. Det foreslås å videreføre en vakanse i planperioden. Det arbeides videre med digitalisering og effektivisering av de fleste tjenestene innenfor sektoren. De må også ta sin andel av kostnadsreduksjon som følge av grensejusteringen.

6 Økonomiplan investeringer 2020-2023

- En hovedutfordring for kommunens økonomi er et høyt gjeldsnivå. Dette bør ikke økes ytterligere
- I 4-årsperioden foreslås investeringer i varige driftsmidler for samlet 253 mill. kroner inkl. mva. I tillegg kommer videreutlån 22 millioner, og investering i KLP på 7,6 mill.kr.
- Av disse realinvesteringene vil 193 mill. belaste kommunebudsjettet med driftskonsekvenser, 30 mill. sjølkostområdene, 9 vil være tilskudd til andres investeringer og 30 mill. vil være eksternt finansierte investeringer.
- Med de planlagte avdrag vil kommunens brutto gjeld øke fra 815 mill. kroner ved inngangen til 2020 til 879 mill. kroner ved utgangen av 2023 dvs. en økning på 64 mill. kroner. Hvorav omlag 14 mill.kr er knyttet til videreutlån.
- Kommunens finanskostnader vil øke fra 40 mill. i 2019 til 53 mill. i 2023

6.1 Hovedtall

Hovedtabellen for investeringene med tilhørende finansieringsplan vises nedenfor:

Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	147 147 175	79 805 000	84 465 000	60 025 000	57 150 000	40 225 000
Tilskudd til andres investeringer	1 124 907	650 000	450 000	2 345 000	2 345 000	2 395 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4 132 216	3 497 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000
Utlån av egne midler	38 255 903	7 000 000		0	0	0
Avdrag på lån	28 647 929	-		0	0	0
Sum investeringsutgifter	219 308 130	90 952 000	86 815 000	64 270 000	61 395 000	44 520 000
Kompensasjon for merverdiavgift	23 440 802	9 235 000	14 714 000	10 985 000	10 410 000	7 025 000
Tilskudd fra andre	181 807 478	21 988 000	15 771 000	5 460 000	3 540 000	3 540 000
Salg av varige driftsmidler	738 627	19 500 000	750 000	500 000	500 000	500 000
Salg av finansielle anleggsmidler	838 948	-	-	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-	-	-	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	4 522 589	-		0	0	0
Bruk av lån	7 834 903	56 332 000	54 180 000	45 925 000	45 545 000	32 055 000
Sum investeringsinntekter	219 183 347	107 055 000	85 415 000	62 870 000	59 995 000	43 120 000
Videreutlån	-	-	7 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-	-	7 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Avdrag på lån til videreutlån		-	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Mottatte avdrag på videreutlån		-	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Netto utgifter videreutlån	-	-	-	0	0	0
Overføring fra drift	-	-	-	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	-2 039 258	-	-	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	-	-	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	-2 039 258	-	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Fremført til inndekn. i senere år(udekket bel)	-	-	-	0	0	0

Utarbeidet hht ny forskrift av 7. juni 2019.

6.2 Gjeldsutvikling

Kommunes brutto gjeld har økt fra 395 mill. kroner i 2013 til til 864 mill. kroner ved inngangen av 2019. Rauma kommune har hatt et svært høyt investeringsnivå de siste fire årene, mer enn de fleste kommuner i landet. Siden vi i mange år forut for denne perioden, betalte mer i avdrag enn minimumsavdrag, har vi klart å tilpasse det høye investeringsnivået inn i driftsregnskapet med en relativt gradvis opptrapping i avdrag. Vi hadde en del å gå på i forhold til minimumsavdrag. Nå er denne bufferen brukt opp, og låneopptak over 25 millioner kroner per år, får langt større effekt på minimumsavdrag enn vi har sett i siste periode. På grunn av husbanktilskudd, og ubrukte lånemidler, blir låneopptaket i 2019 kun 24 millioner kroner pluss netto husbanklån.

Gjeldsutvikling	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Brutto gjeld 01.01	863 415	818 523	821 523	848 628	869 063	887 618
Ny gjeld i perioden	9 000	27 000	51 305	45 925	45 545	32 055
Årlige avdrag	20 500	24 000	24 200	25 490	26 990	27 900
Årlig gjeldsøkning	-11 500	3 000	27 105	20 435	18 555	4 155
Ny gjeld pr. 31.12	851 915	821 523	848 628	869 063	887 618	891 773
Ekstraordinært avdrag	-26 250					
Netto gjeld pr. 31.12	825 665	821 523	848 628	869 063	887 618	891 773

Med investeringsprogrammet i denne planen reduseres gjelda i realverdi ved utgangen av 2023. Om en trekker i fra gjeld knyttet til videreutlån (Startlån fra husbanken til privatpersoner) og selvkostområdene, vil netto gjeld være om lag 727 mill. kroner ved utgangen av 2023.

6.3 Investeringsprogram 2020-2023

På neste side presenteres foreslåtte investeringstiltak for 2020-2023. De største tiltakene/prosjektene (over 10 mill.) er:

Tiltak	Mill. kroner
Barnehage Måndalen	29
Skole Måndalen	52
Helseplattformen	15
Sentrumstiltak	15
Turstier Romsdalseggen (eksternt finansiert)	26
Rådhuset fasaderenovering	10
Oppgradering verksted Øran	10
IKT investeringer	12

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
1210	Helseplattformen					-		14 800			
1210	Felles IKT-investeringer	3 200		3 500		3 000		2 500		2 500	
1210	ROR IKT Andel	2 200		1 895		1 895		1 895		1 895	
1240	Avlevering av papirarkiv	1 500		200				-			
1240	Digitalisering arkiv	1 500		500				-			
1710	Kirker -og kirkegårder (eks.mva)	650		450		450		450		500	
2300	Nærmiljøanlegg Åndalsnes barneskole	620		-				-			
	Tilskudd FAU										
	Spillemidler		-300	-				-			
2830	Turstier Trollstigen	925		925		925		925		925	
	Tilskudd (resten er mva komp)		-740		-740		-740		-740		-740
2820	Ny kinoprojektor type laser Åndalsnes kino					850					
2830	Turstier Romsdalseggen	4 000		13 320		5 900		3 500		3 500	
	Tilskudd (resten er mva komp)		-3 200		-10 656		-4 720		-2 800		-2 800
3400	Velferdsteknologi	2 500		2 300		1 000		500		1 000	
3400	Felles helse og omsorg	1 000		500		500		500		500	
	Tilskudd		-150	-				-			
6030	Oppdatering digitalt kartverk					1 125					
6030	Kart og oppmåling	525		125		125		125			
6310	Brannvesen - kjøretøy	3 400		-				-			
	Tilskudd		-1 000	-				-			
	salg av biler		-220	-				-			
6430	Tomtesalg		-500	-	-500		-500	-	-500		-500
	Avsetning kapitalfond		500	-	500		500	-	500		500
6560	Ny veg til Åfarnes industriområde			1 250							
	refusjon/salg				-625						
6560	Næringsområder	1 600		1 600				-			
	Salg næringsstomter		-250		-250			-			
6920	Felles maskindrift kommunalteknikk	1 000		1 000		1 000		1 000			
6710	Kunstgressbane Isfjorden	2 000		4 700				-			
	Spillemidler				-1 650			-			
	Tilskudd				-1 200			-			
6710	Kaivandring ved Tindekaia (Natokaia)			2 100							
	Bidrag fra aktører				-1 400						
6710	Kunstgressbane Åndalsnes	600		-				-			
	Tilskudd										
6710	Vågstranda kunstgressbane			-				-			
	Tilskudd										
	Spillemidler										

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
6950	Ombygging Åndalsnes sjukeheim barn og eldre	1 500		7 500		-		-			
6950	Måndalen omsorgsenter	18 375		-		-		-			
	Tilskudd Husbank		-18 000	-		-		-			
	Salg Måndalen omsorgsenter		-19 000	-		-		-			
	Avsetning til kapitalfond		19 000	-		-		-			
6950	Oppgradering verksted Øran			-		-		10 000			
6950	Måndalen skole			1 000		25 000		26 000			
6950	Rådhuset ombygging			1 500							
6950	Rådhuset fasaderenovering			300		-		-		10 000	
6950	Oppgradering Formålsbygg	5 400		4 000		4 000		4 000			
	NAV sin andel til oppgradering Rådhus	-300		-		-		-			
6950	Oppgradering Leiktun barnehage			-		-		-			
6950	Måndalen Barnehage nybygg	10 000		20 000		8 500		-			
6950	Rehabilitering svømmehall										
6950	Brannvesen - lukking av avvik	330		-		-		-			
7310	Utskifting armatur gatelys	3 000		2 600		-		-			
7310	Oppgradering gatelys Tokle (fylkesvei)			1 400							
	Tilskudd				-700						
7310	Gang- sykkelveg	1 000		-		-		-			
7310	Tiltak etter hovedplan veg, gang og sykkelvei	2 500		3 000		3 000		3 000		3 000	
7310	Rest sentrum trinn 2	300		-		-		-			
7310	Kunst og skilting	600		-		-		-			
	Tilskudd	-200		-		-		-			
7310	Sentrums tiltak - Strandgata deretter Havnegata	-		1 250		-		-		13 700	
SUM	Investeringer kommune	69 725	-23 860	76 915	-17 221	57 270	-5 460	54 395	-3 540	37 520	-3 540
6210	Rammebudsjett vann (eks.mva)	13 300		4 000		4 000		4 000		4 000	
6220	Rammebudsjett avløp (eks.mva)	5 500		3 000		3 000		3 000		3 000	
6230	Rammebudsjett renovasjon (eks.mva)	5 000		2 000		-		-		-	
SUM	Investeringer SVARF	23 800	-	9 000	-	7 000	-	7 000	-	7 000	-
SUM	Totalt Realinvesteringer	93 525	-23 860	85 915	-17 221	64 270	-5 460	61 395	-3 540	44 520	-3 540
8730	Avdrag på lån til videreutlån			2 400		2 400		2 400		2 400	
8750	Utlån viderefremidlingslån	7 000		7 000		5 000		5 000		5 000	
	Husbanklån		-7 000		-7 000		-5 000		-5 000		-5 000
	Mottatte avdrag på videreutlån				-2 400		-2 400		-2 400		-2 400
8760	Egenkapital KLP	1 900		1 900		1 900		1 900		1 900	
	Bruk av kapitalfond		-1 900		-1 900		-1 900		-1 900		-1 900
SUM	Finansinvesteringer	8 900	-8 900	8 900	-11 300	6 900	-9 300	6 900	-9 300	6 900	-9 300
SUM	Investeringsbudsjett	102 425	-32 760	94 815	-28 521	71 170	-14 760	68 295	-12 840	51 420	-12 840

6.4 Kommentarer til investeringstiltakene

IKT-investeringer

IKT-investeringene i perioden utgjør samlet ca 19 mill. kroner. Den største delen er knyttet til lokal fornyelse og innkjøp av nytt utstyr. Det er vedtatt en strategi for digitalisering i oppvekstområdet og ambisjonene her er fulgt opp i dette investeringsprogrammet. IKT-investeringene inneholder også fellesinvesteringer via ROR-IKT. I tillegg kommer avlevering av papirarkiv i forbindelse med digitalisering av arkivene våre. Dette skal gi mer effektive tjenester.

Helseplattformen

Orientering om status for dette prosjektet ble gitt i egen sak til kommunestyret 92/2019.

Helseplattformen er anskaffelsen og innføringen av ny, felles pasientjournal ved sykehus, kommuner, fastleger og private spesialister i hele Midt-Norge. Rauma har gjort vedtak om at man ønsket å delta i et felles planleggingsprosjekt for Romsdal (sak 99/2018). Rauma kommune har enda ikke gjort formelt vedtak om å utløse opsjon på systemet, men det er lagt inn et anslag for forventet investeringskostnad for prosjektet på ca. 15 mill. i 2022. I tillegg kommer økte driftskostnader på rundt 900 000.

Kirkelig Fellesråd, tilskudd til investeringer

Kirker og kirkegårder videreføres nivået fra forrige økonomiplan. Prioriterte oppgaver er ferdigstilling av parkeringsplass ved Sandnes gravplass, så ombygging for installering av HC-toaletter (mangler i alle kirker unntatt 2). Det blir en kirke mindre fra 2021.

Velferdsteknologi

Rauma baserer sin bruk av velferdsteknologi på en felles plattform for både Helsehuset, omsorgsboligene og brukernes private hjem. Neste skritt blir å ta i bruk digitale tilsyn og elektronisk medisinhåndtering for hjemmeboende. Dette skal frigjøre tid som i dag går med til å kjøre lange strekninger for å ha tilsyn med pasienter og for sikre at medisiner tas som foreskrevet. Investeringsbeløpet skal også ta høyde for nødvendig digitalisering av trykghetsalarmer inkludert brannvarsling og sensorer.

Kinoprojektor Åndalsnes kino

Det er satt av 0,85 mill til investering i ny projektor (laser) ved Åndalsnes kino i 2021.

Ombygging Rådhuset

Det er satt av 1,5 mill til ombygging av Rådhuset i 2020. Det er frigjort arealer i bygget etter at Helsehuset ble tatt i bruk og det er behov for å se på hvordan vi bla. kan gi publikumsretta tjenester bedre plassering med tanke på lett adkomst for publikum.

Fasaderenovering Rådhuset

Fasaderenovering er nødvendig ettersom avskalling av betongen er under utvikling. Skifte av vinduer vil også inngå i arbeidet. Behovet er synliggjort gjennom et investeringsbeløp på 10 millioner i 2023.

Felles helse og omsorg

Denne posten er ment å dekke mindre, løpende investeringer og oppgraderinger av utstyr i helse og omsorg.

Digitalisering byggesaks- og landbruksarkiv

Det er gjort vedtak om å digitalisere kommunens byggesaks- og landbruksarkiv. Midler til fullføring av prosjektet er lagt inn i 2020. Investeringen må sees i sammenheng med forventningen om ytterligere effektivisering av tjenesteproduksjonen.

Kart- og oppmåling

Årlig avsettes kr. 125.000 til løpende fornyelse av utstyr.

Oppdatering digitalt kartverk

Investeringsbeløpet på 1,125 mill finansierer periodisk revisjon av kartverk som en del av Rauma kommunes Geovekst-samarbeid. Dette arbeidet utføres 4. hvert år.

Sentrumstiltak

Oppgradering av Strandgata skal gjennomføres **innenfor ei ramme på 1,25 mill.** Dette prosjektet har betydning for trafikksikkerheten for myke trafikanter som beveger seg mellom sentrum og Helsehuset. Bevilgningen i 2023 gjelder Havnegata hvor det ligger en forpliktelse knyttet til utbyggingsavtale med Brygga (Isfjordspromenaden). Utbyggingsavtalen forplikter oss til en kostnad på 4,1 mill., resterende beløp er knyttet til renovering av gata. Utvasking av massene i gata gjør det nødvendig med en oppgradering av gata i løpet av få år, uavhengig av prosjekt Brygga.

Ny veg Åfarnes industriområde

Det er satt av 1,25 mill til utbedring av adkomstveg til Åfarnes industriområde etter flere hendelser med vann/flomskade. Vegen er ikke farbar for tyngre kjøretøy på vinterstid.

Kaivandring ved Tindekaia

Ved utbygging av pendelbane vil det trolig bli behov for utbedring av omliggende område slik at dette

tilrettelegges godt for gående. Slike arbeider vil bli regulert gjennom utbyggingsavtale, men vil trolig også kreve kommunal medvirkning, anslått til 0,7 mill.

Kunstgressbane Isfjorden

Det er satt av midler i 2020 til utbygging av kunstgressbane i Isfjorden. Utbyggingen skjer i samarbeid med lokalt idrettslag.

Kunstgressbane Vågstranda

Investeringen her skjer under forutsetning av at Vestnes kommune overtar gjelda knyttet til investeringen. Dette er ikke avklart enda. Investeringsbudsjettet inneholder av den grunn ikke midler til finansiering her.

Turstier Trollstigen og Romsdalseggen

Disse tiltakene forutsettes finansiert av eksterne. I kommunestyrets sak 95/2019 er det gjort rede for hvordan disse utbedrings- og oppgraderingsprosjektene er organisert og hvorfor det er hensiktsmessig at prosjektene gjennomføres i kommunal regi.

Felles maskindrift

Løpende fornyelse av maskinpark og utstyr innenfor kommunalteknikk.

Utskifting gatelys og oppgradering gatelys Tokle

Kommunen har gjennomført et program for å bytte ut eksisterende gasslamper med LED-lys i henhold til miljøkrav. Utskiftingsprogrammet har pågått i åra 2018 og 2019 og vil trolig bli avsluttet i 2020. Det er også satt av 1,4 mill til oppgradering gatelys på Tokle I 2020.

Utarbeiding og gjennomføring av hovedplan veg, gang- og sykkelveg

Det er satt av 3 mill. årlig til dette formålet. Utbygging av gang- og sykkelveger må sees i sammenheng med vedtatte planer og spesielt tiltak som kan redusere behovet for betalt skoleskys. Beløpet omfatter også utarbeidelse av planverk og oppgraderingstiltak på kommunale veger for å tilfredsstille dagens brukerbehov og for å redusere driftskostnader.

Ombygging av Åndalsnes sjukeheim, etablering av Spira

Det er satt av 6 millioner kroner til etablering av tilbud til barn og unge i Åndalsnes sjukeheim i 2020 (jfr KS-06/2018). Avlastnings- og botreningsstilbudet til barn og unge etableres i lokalene til Åndalsnes sjukeheim. Tilbudet er gitt navnet Spira. Dette er tilbud som Rauma kommune gir i spredte lokaliteter i dag og samling av tilbudet forutsettes å gi ei mer effektiv drift. Det i tillegg avsatt 1,5 mill.kr. til oppgradering av lokaler i 2.etg. til realisering av bokollektiv i tilknytning til omsorgsleilighetene her.

Oppgradering formålsbygg

Det er avsatt midler til oppgradering og større vedlikehold av kommunale formålsbygg. Mye av innsatsen vil gå med til å imøtekomme pålegg fra branntilsyn og Arbeidstilsynet.

Næringsområder

Det er satt av 1,6 mill utvikling av næringsområder. Dette inkluderer midler til ferdigstillelse av adkomst til Søndre kai forbi Elementpartner, samt prosjektering av næringsområdet i Nesstranda i 2020. Ytterligere investeringer gjennomføres av kommunen etter hvert som det gjøres avtaler om salg av tomter på næringsområdet. Salg forutsattes gjennomført til selvkost. Området kan bli et svært attraktivt næringsområde for ulike mindre bedrifter.

Måndalen barnehage

i KS – 64/2018 ble det vedtatt å bygge ny barnehage i Måndalen. Av en samlet investering anslått til ca. 30 mill. inkludert trafikkløsninger, gjenstår 29 millioner til perioden 2020-2023.

Oppgradering Måndalen skole. **Kommunestyrets vedtak:**

Det planlegges bygging av ny- eller oppgradert 1.-10. skole i Måndalen under følgende forutsetninger, jmfør vedtak i kommunestyret i juni 2019:

- a) Rauma kommune kommer til enighet med private initiativtakere om en finansieringsmodell der Rauma kommunes investeringsandel utgjør maksimalt 41 millioner kroner eks. mva, samt kompensasjon for rentekostnad ved tidligere oppstart.
- b) Rauma kommune forutsetter at det gis et driftstilskudd i 2022 på 1,1 mill, samt 2,6 mill i 2023. Hvis det er mulig å gjøre innsparinger, kan dette driftstilskuddet reduseres tilsvarende.
- c) Skolen bygges med Newtonrom/realfagslab. Det gjøres en utredning av hvordan Måndalen kan bli et kompetansesenter for realfag i Raumaskolen.
- d) Med forbehold om positivt vedtak i kommunestyret den 12. desember 2019, vil vi i tiden fram til 1. februar gå i forhandlinger om detaljene i prosjektet

Basert på rapport fra XPRO (datert 01.10.19), samt notat med vurdering av framtidig løsning for skoletilbud i Måndalen rehabiliteres deler av dagen bygningsmasse for å kunne huse 1.-7.-trinn i nyrenovert skole fra 01.08.2022. Den aller eldste bygningsmassen ved skoleanlegget saneres. Rehabiliteringsprosjektet er av XPRO kostnadsregnet til 51 mill. kroner, og investeringen er i hovedsak fordelt på 2021 og 2022. Man må i den videre planleggingen av prosjektet vurdere om man skal gjennomføre noe mer oppussing av 1995-bygget enn det XPRO legger opp til i sin rapport. Vi anslår at det kan dreie seg om kostnader på inntil 2 mill. og dette må i så fall innarbeides i budsjettet på et senere tidspunkt. Det videre arbeidet må også avdekke om 1995-byggets form er til hinder for et funksjonelt godt bygg for de minste klassetrinnene. Differansen mellom rehabilitering og nybygg, slik dette er beregnet av XPRO, er uansett så stor at vi på dette tidspunktet i arbeidet legger til grunn at ei rehabilitering med utgangspunktet i dagens bygningsmasse vil være den mest hensiktsmessige løsningen.

Oppgradering verksted Øran

Rauma kommune har fått flere pålegg etter tilsyn i brannvesenets lokaler. Valg av løsning for framtidig brannstasjon vil bli behandlet i egen sak i november 2019. Rauma brannvesen inngår fra 01.01.2020 i Nordmøre og Romsdal brann og redning IKS. I samråd med ledelsen her har man gått bort fra løsningen med rehabilitering av dagens lokaler på Øran. Konklusjonen er at man innenfor eksisterende bygningsmasse på Øran ikke vil kunne gi brann og redningstjenesten lokaler som tilfredsstillter dagens krav. Det er nå dialog med eksternt aktør om nybygg og leie av lokaler til brannvesen. Investeringen gjennomføres da av eksterne, og leiekostnaden vil bli belastet det nye brannsamrådet. Av den grunn er investeringsprosjektet til brannstasjon tatt ut av vår økonomiplan. Det vil like fullt være nødvendig å rehabiliterer bygningsmassen på Øran med tanke på at lokalene fortsatt skal huse Formålsbygg, Kommunalteknikk med gartneritjeneste, Vann/ Avløp og maskinverksted. Det er satt av 10 mill. til slik rehabilitering i 2022.

Det er ikke funnet rom for følgende investeringstiltak i perioden:

Oppgradering Leiktun barnehage

På grunn av den økonomiske situasjonen er det ikke funnet rom for midler til oppgradering av Leiktun i perioden. Her er det stort behov og tiltaket bør prioriteres når kommunens økonomiske situasjon igjen er under kontroll. Rehabilitering av Leiktun er utredet og kostnadsberegnet. Kostnaden anslås til ca 22 mill.

Svømmehall Åndalsnes

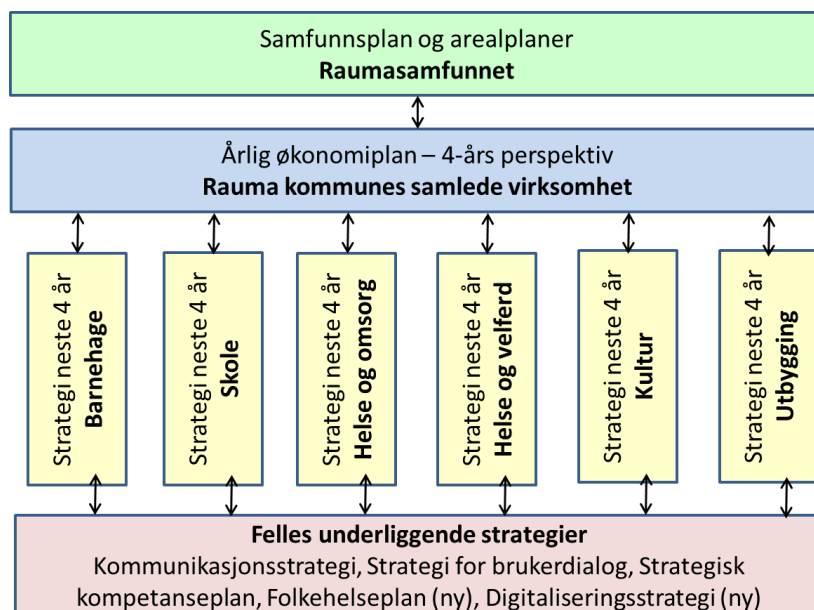
Det ble gjennomført ei tilstandsvurdering av dagens svømmehall i 2018 for å vurdere mulighetene for oppgradering av bassenget i dagens bygg (Kommunestyresak 105/2018). Oppgradering er beregnet å koste 30. mill.

Leiktun og oppgradering av svømmehall prioriteres ved inntekter fra salg av eiendom.

7 Utgangspunkt og premisser for tjenesteområdene

Det er utarbeidet strategidokumenter for hvert av kommunens seks tjenesteområder. Disse er vedlagt budsjettforslaget.

Disse 4-årige strategidokumentene er sentrale styringsdokumenter i kommunens samlede styringssystem og vil rulleres og utvikles årlig:

Premisser for styring av tjenesteområdene:

- Prinsippene om nettorammer og mål/resultatstyring videreføres
- Tjenesteområdenes mål utformes i struktur i tråd med verdikjeden og følger opp de overordnede målene for kommunen så langt det er relevant
- Vedtatte økonomiske omstillingstiltak i tjenesteområdene går fram av tabellen i kapittelet: Økonomisk omstillingsplan. De gjentas likevel under det enkelte tjenesteområde
- For øvrig bør tjenesteområdene initiere egne omstillingstiltak for å forbedre kostnadseffektivitet, egen organisasjon samt kvalitet og brukeropplevelse
- Alle tjenesteområder skal enkelt formulere hva kommunens verdier Samarbeidsvillig, Ekte og Raus (SER) betyr i deres virksomhet
- Kommunens driftsbudsjett vedtas med 8 driftsrammer – slik:
 - a. Politisk styring og kontrollorganer
 - b. Sentraladministrasjonen
 - c. Raumabarnehagen
 - d. Raumaskolen
 - e. Rauma helse og omsorg
 - f. Rauma velferd
 - g. Rauma kultur
 - h. Rauma utbygging

8 Politisk styring og kontrollorganer

8.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring
- 110 Kontroll og revisjon

8.2 Ledelse og organisering

Leder for området er ordfører Yvonne Wold. Arbeidet støttes med sekretærbistand fra sentraladministrasjonen og tjenestekjøp av revisjonstjenester og kontrollutvalgets sekretariatstjenester.

8.3 Utfordringsbilde

Det er ikke definert et bestemt utfordringsbilde for området.

8.4 Mål

Det er ikke satt bestemte mål for området

8.5 Viktige tiltak og endringer:

Kommunestyrets vedtak av 12.12.19: Medlemskap i Lyntogforum

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER		2020	2021	2022	2023
	Netto driftsramme revidert 2019	-4333	-4333	-4333	-4333
	Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.				
1	VALG	150	150	150	
2	Redusert kostnad revisjon	60	60	60	60
3	Tilbakeføring av underskudd 2018 - tiltak jfr vedtak av 14.02.19	-32	-32	-32	-32
A	SUM konsekvensjusteringer	178	178	178	28
	Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)				
1					
B	Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
	Nye tiltak (-)				
1	Redusert møtegodtgjørelse	15	15	15	15
2	Reduksjon på forbruksposter	66	66	66	66
3	Andel av kutt som følge av grensejustering		100	100	150
4					
C	Sum Nye tiltak (-)	81	181	181	231
	SUM JUSTERINGER (A+B+C)	259	359	359	259

8.6 Budsjettramme drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	20.06.2019	2020	2021	2022	2023
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 365	-4 333	-4 180	-4 080	-4 080	-4 180

9 Sentraladministrasjonen

9.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 130 Administrasjonslokaler
- 170 Årets premieavvik og 171 Amortisering av tidligere års premieavvik
- 172 Pensjon og 173 Premiefond
- 180 Diverse fellesutgifter
- 190 Interne serviceenheter
- 321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg

9.2 Ledelse og organisering

Sentraladministrasjon ledes av rådmann Toril Hovdenak. Området er delt i tre funksjonsområder med hver sin leder:

- Organisasjon – ass. rådmann Perry Ulvestad
- Økonomi – økonomisjef Mette Rye
- Service og kommunikasjon – kommunikasjonssjef Arnt Olav Herjehagen

Området har ca. 19 faste årsverk.

9.3 Utfordringsbilde

- Kompleks organisasjon med 70 talls ulike tjenester som skal samordnes og leveres med god kvalitet, samtidig som tjenestene skal moderniseres og effektiviseres
- Krevende å utvikle effektive interkommunale samarbeid på stab/støttetjenester (eksempelvis IKT og innkjøp)
- Stort behov for å initiere, støtte og drive omstillingsprosesser knyttet til effektivisering, digitalisering og brukerorientering

9.4 Mål

Området har det overordna ansvar for at de 14 hovedmålene for kommunens virksomhet som er listet opp i kapittel 4 nås. **Kommunestyrets vedtak 12.12.19:**

4. Rauma kommune tar i løpet av 2020 initiativ til å utvikle egne strategier for vekst på Sørsida og Nordsida av Rauma, i tråd med vedtatt samfunnsplan. Det forutsettes at prosessen gjennomføres i et bredt samspill med innbyggere, næringsliv, ideelle organisasjoner og andre interessenter.

5. Rådmannen bes om å legge fram beregninger for matsservering etter kok/server-prinsippet for omsorgssenteret i Måndalen, ut fra erfaringsgrunnlag på Rauma helsehus

9.5 Viktige tiltak og endringer

SENTRALADMINISTRASJONEN		2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019		-26 507	-26 507	-26 507	-26 507
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.					
Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018		-215	-215	-215	-215
1	Garanti 15 lærlingeplasser i 2020-2022 Flyktninger	-200	-1400	-1200	
3	Justering for overføring av skatte-oppkreving fra 1.juni 2020 jfr statsbudsjettet	960	1600	1600	1600
4	ROR IKT - budsjettøkning ut over deflatorvekst pga nye tiltak vedtatt	-1600	-1600	-1600	-1600
5	Økt inntekt kraftsalg	1500	1500	1500	1500
6	Redusert overføring fra næringsfond	-100	-100	-100	-100
7	Korrigerings for avskrivning	-526	-526	-526	-526
A	SUM konsekvensjusteringer	-181	-741	-541	659
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)					
1	Tilskudd Nordveggen for ivaretagelse av kommunens næringskonsulentoppgaver	-200	-200	-200	-200
2					
B	Sum Nye tiltak (+)	-200	-200	-200	-200
Nye tiltak (-)					
1	Vakante stillinger	500	500	500	500
2	Andel av kutt som følge av grensejustering		276	276	276
C	Sum Nye tiltak (-)	500	776	776	776
SUM JUSTERINGER (A+B+C)		119	-165	35	1 235

KIRKE		2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019		-5696	-5696	-5696	-5696
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.					
1					
2	Undervurdert verdi av tjenesteytingsavtalen, deretter mindre oppgrag pga grensejustering	-40	-40	-40	-40
3	Kostnad revisjon	-20	-20	-20	-20
A	SUM konsekvensjusteringer	-60	-60	-60	-60
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)					
1					
B	Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)					
1	Redusert rammeoverføring til Kirkelig Fellesråd	60	60	60	60
2	Andel av kutt som følge av grensejustering (1 kirke og gravsted mindre)		400	400	400
C	Sum Nye tiltak (-)	60	460	460	460
SUM JUSTERINGER (A+B+C)		-	400	400	400

Det bygges fortsatt opp en felles infrastruktur som grunnlag for videre utvikling av digitale tjenester. Den store økningen til ROR IKT skyldes i hovedsak nytt sak/arkivsystem, samt samling av Visma lisenser til ROR IKT som gir en besparelse i øvrige sektorer på 0,2 mill. Det budsjetteres med overføring på kr. 200.000 til Nordveggen AS fra 2020. Dette er i tillegg til at kommunen etter anbud kjøper HoppID-tjenester fra Nordveggen i perioden. Overføringen skal dekke kostnader ved felles næringsretta og samfunnsutviklingstiltak der det er naturlig at kommunen trekker veksler på den kompetanse og det nettverk som finnes i Nordveggen. Det forutsettes at tildelingen kan skje innenfor gjeldende regelverk for offentlige støtte.

9.6 Budsjettramme drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
ADM. INKL. KRAFTSALG	-26 720	-25 007	-27 000	-27 284	-27 084	-25 884
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 696	-5 696	-5 844	-5 444	-5 444	-5 444

9.7 Investeringer i perioden

Ansv.	Investeringsformål	B2019		2020		2021		2022		2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
1210	Helseplattformen					-		14 800			
1210	Felles IKT-investeringer	3 200		3 500		3 000		2 500		2 500	
1210	ROR IKT Andel	2 200		1 895		1 895		1 895		1 895	
1240	Avlevering av papirarkiv	1 500		200				-			
1240	Digitalisering arkiv	1 500		500				-			
1710	Kirker -og kirkegårder (eks.mva)	650		450		450		450		500	
8760	Egenkapital KLP	1 900		1 900		1 900		1 900		1 900	
	Bruk av kapitalfond		-1 900		-1 900		-1 900		-1 900		-1 900

Felles IKT-investeringer er stort sett lokalt brukerstyr (PCer, nettbrett, skrivere) som ikke inngår i felleskostnadene over ROR-IKT. I tillegg settes det av ressurser til styrking av bruken av IKT i skole og barnehage. I tillegg påløper investeringskostnader til fullføring av digitalisering av byggesaks- og landbruksarkiv. Det er behov for en mer hensiktsmessig bruk av Rådhuset etter at det er frigjort areal her ifbm innflytting av Helsehuset, noe som vil kreve mindre investeringer. Mot slutten av perioden settes det av midler til det midt-Norske prosjektet Helseplattformen.

10 Barnehagene

10.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

10.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av barnehagesjef Hilde Elin Kavli Ree. Organisasjonen består for øvrig av en styrer for hver av de 6 kommunale barnehagene. I tillegg samarbeider området tett med de private barnehagene. Området har ca. 58 faste årsverk.

10.3 Utfordringsbilde

- Raumabarnehagene er rimelig i drift (4,6 mill. billigere enn beregnet utgiftsbehov, jfr Telemarksforskning)
- Raumabarnehagen har hatt ei fin forbedring til en 274. Plass på Kommunebarometeret i 2019. (370. plass i 2018).
- I følge prognosene står Rauma overfor en betydelig reduksjon i antall barnehagebarn de nærmeste åra. Samtidig er det store svingninger i barnekullene fra år til år, noe som gjør det utfordrende å tilpasse bemanning fortløpende
- Bygningsmassen til Raumabarnehagen preges av at den er gammel

10.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenester, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

10.5 Viktige tiltak og endringer: Kommunestyrets vedtak av 12.12.: Det gjennomføres en utredning av å omgjøre Leiktun til en natur-/friluftsbarnehage i løpet av første halvår 2020.

BARNEHAGE		2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019		-58362	-58362	-58362	-58362
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.					
1	Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018 og bemanningsnorm 2019	-414	-414	-414	-414
4	Økt tilskudd til private barnehager pga bemanningsnorm	-1600	-1500	-1500	-1500
5	Bortfall av øremerket tilskudd til bemanning i små kommunale barnehager	-1260	-1260	-1260	-1260
6	Effekt av grensejustering Vågstranda		2020	2020	2020
7	Gratis kjernetid behovsprøvd for 2-åringer	-74	-74	-74	-74
8	Teknisk korrigering av avskrivning	-174	-174	-174	-174
9	Teknisk korrigering dvs. fjerning av internhuseie	2464	2464	2464	2464
A	SUM konsekvensjusteringer	-1 058	1 062	1 062	1 062
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)					
1	Utsatt demografeffekt i de kommunale barnehager pga relativt flere små i 2020 enn i 2019 og de har dobbel bemanningsfaktor	-1 300			
B	Sum Nye tiltak (+)	-1 300	-	-	-
Nye tiltak (-)					
1	Redusert spesialpedagog/styrkingstiltak	205	440	440	440
2	Redusere prognosen for antall barn/dekningsgrad høsten 2020	1 260	1 260	1 260	1 260
	Redusert antall barn / demografikostnader i hht Telemarkforskningsrapporten	2100	2400	4300	6700
C	Sum Nye tiltak (-)	3 565	4 100	6 000	8 400
SUM JUSTERINGER (A+B+C)		1 207	5 162	7 062	9 462

Tallene som vises i tabellen er faktiske fødselstall. Barnehagetilbudet må tilpasses dette.

Fødselstall	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gj.snitt
Åndalsnes	31	31	21	33	40	22	20	28
Isfjorden	24	24	17	21	22	14	17	20
Åfarnes	12	4	9	2	10	3	3	6
Måndalen	13	6	9	9	9	10	9	9
Innfjorden	7	4	5	7	4	4	2	5
Vågstranda	3	2	2	2	3	3	2	2
Sum	90	71	63	74	88	56	53	71

10.6 Budsjettramme drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
BARNEHAGE	-58 775	-58 401	-58 700	-54 745	-52 845	-50 445

10.7 Investeringer i perioden

Det er avsatt 28,5 for å bygge ny barnehage i Måndalen i 2020 (av totalt 30 mill.kr), på Utbygging sitt budsjett. Det er ikke funnet rom i investeringsbudsjettet for utbedringstiltak på Leiktun i denne perioden.

Barnehagen vil i perioden ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst.

Det vises for øvrig til strategi for Raumabarnhagen 2020-2023

11 Grunnskolen

11.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 202 Grunnskoleopplæring
- 213 Voksenopplæring
- 215 Skolefritidsordning
- 222 Skolelokaler
- 223 Skoleskyss
- 285 Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde (Studiesenteret)

11.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde skole ledes av skolesjef Aina Henden Øyen. I tjenesteområdet inngår kommunens 5 grunnskoler som ledes av hver sin rektor. Området har ca. 133 faste årsverk.

11.3 Utfordringsbilde

- Forventet nedgang i elevtallet i åra fram mot 2040.
- Etablere en kommunal standard som kjennetegner Raumaskolen
- Fortsette arbeidet med å oppnå mer likeverdige læringsresultater på tvers av skoler, fag og klassetrinn i Raumaskolen
- Styrke bruker- og elevmedvirkning
- Utvikle digital kompetanse blant elever og lærere og utnytte de muligheter som ligger i satsingen på digitale læremidler og digital infrastruktur
- Rekruttering og videreutvikling/kompetansebygging
- Skoleområdet har på få år gått fra å ha en ressursituasjon som var bedre enn sammenlignbare kommuner, til å få en ressursituasjon som er under det som er normert og inntektsjustert utgiftsnivå (jfr Telemarkforskning)

11.4 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

11.5 Viktige tiltak og endringer

SKOLE	2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019	-102 838	-102 838	-102 838	-102 838
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.				
1 Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018	-1052	-1052	-1052	-1052
2 Effekt av grensejustering Vågstranda		5 300	5 300	5 300
3 Bortfall av øremerket tilskudd til tidlig innsats (innlemmes i rammetilskudd)	-1300	-1300	-1300	-1300
4 Statsbudsjett: tidlig innsats i skolen, (må ses i sammenheng med underfinansiering av bortfall tilskudd ovenfor)	-600	-600	-600	-600
5 Justering for moderasjons-ordninger SFO 1.8.2020, innt. grad. 1.-2. trinn	-87	-209	-209	-209
6 Justering for gratis SFO til barn med særskilte behov på 5.-7. trinn	-31	-31	-31	-31
7 Justering for bortfall tilskudd til leirskole-opplæring	-84	-84	-84	-84
8 Økt kostnad spesialscole	-350	-350		
9 Økt kostnad videreutdanning for å nå krav til lærere	-700	-500	-300	-300
10 Teknisk korrigering av avskrivning	-1539	-1539	-1539	-1539
11 Teknisk korrigering dvs. fjerning av internhusleie	10493	10493	10493	10493
A SUM konsekvensjusteringer	4 750	10 128	10 678	10 678
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)				
1				
B Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Overflytting av elever Vågstranda pr. 01.08.2020 til Vestnes kommune som del av grensejusteringen	1 441			
2 Flytting av ungdomstrinnet i Måndalen til ÅUS for å ta ut demografieffekt			1 100	2626
3 Gjenstående trekk/tiltak som følge av reduserte demografikostnader/elevtall jfr. Telemarksforsking	-300	2200	2200	2 074
C Sum Nye tiltak (-)	1 141	2 200	3 300	4 700
SUM JUSTERINGER (A+B+C)	5 891	12 328	13 978	15 378

Prognosene nedenfor er utarbeidet av tjenesteområdet sjøl. De viser at barnetallet går markant ned både i barne- og ungdomstrinnet i løpet av økonomiplanperioden:

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Barnetrinnet	620	588	563	563
Ungdomstrinnet	271	253	252	225
Beregna totalt	891	841	815	788

*tallene er uten Vågstranda fra 2020-2021

I tillegg til at barnetallet går kraftig ned på slutten av økonomiplanperioden er det store forskjeller mellom skolene:

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	Endring
Åndalsnes barneskole	222	225	212	214	-4 %
Isfjorden skole	180	182	176	182	1 %
Åfarnes skole	95	94	81	67	-29 %
Måndalen skole	56	50	54	55	-2 %
Innfjorden skole	38	37	40	45	18 %
Vågstranda skole	29				
SUM BARNETRINNET	620	588	563	563	-9 %
Åndalsnes ungdomsskole	181	175	162	151	-17 %
Måndalen ungdomsskole	52	47	39	34	-35 %
Åfarnes ungdomsskole	43	40	41	40	-7 %
SUM UNGDOMSTRINN	276	262	242	225	-18 %

Budsjettrammer drift 2019-2022

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
SKOLE	-103 890	-103 588	-99 720	-91 842	-90 192	-88 792

Budsjettrammen bygger på den forutsetning at elevende ved Vågstranda skole starter opp ved Helland skule i Vestnes fra 01.08.2021. I tillegg er det forutsatt at man fra 01.08.2022 samler ungdomsskoleelevne på Sørsida ved Åndalsnes ungdomsskole, og at deler av eksisterende bygningsmasse rehabiliteres for å huse 1.-7. klasse ved Måndalen fra 01.08.2022. Elevtallet ved Måndalen ungdomsskole forventes å gå ned til 34 elever i 2023. I den nærmeste 10-årsperioden ser vi at nærmer halvparten av elevmassen ved skolen er bosatt i Innfjorden. Dette gir et sårbart elevgrunnlag for framtidig ungdomsskole i Måndalen. Med synkende elevtall blir det også utfordringer med rekruttering, kompetanse og kvalitet på tilbudet. Hverken med hensyn til elevenes faglige tilbud eller investeringskostnaden ved bygging av nye ungdomsskolefasiliteter er det tilrådelig å videreføre ungdomsskoletilbudet i Måndalen. Endringen innebærer små transportavstander, liten økning i skysskostnader og betydelige reduksjon i driftskostnader. Det er tilstrekkelig areal ved Åndalsnes ungdomsskole til å kunne ta imot disse elevene fra 01.08.2022.

Utredninger som underbygger denne konklusjonen er vedlagt budsjett- og økonomiplandokumentet.

11.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål	Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		.2023	
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
Måndalen skole	1 000		25 000		26 000			

Kommunestyret har gjort vedtak om at skoleprosjektet i Måndalen innarbeides i økonomiplan 2020-2023. Basert på de vurderinger som XPRO har gjort av eksisterende bygningsmasse i Måndalen, kommunens samlede økonomiske situasjon, sterkt fallende elevtall og kvalitative og sosiale aspekter legges det til grunn at deler av dagens bygningsmasse rehabiliteres for å huse 1.-7.-trinn ved

Måndalen skole fra 01.08.2022. Et investeringsbeløp på kr. 51 mill. kroner innarbeides i økonomiplan i 2021 og 2022. Av forbehold på dette planleggingsstadiet kan nevnes at det kan være behov for noe mer midler til opp-pussing av 1995-bygget enn det XPRO har lagt til grunn og at videre planlegging vil avklare hvor godt den gamle ungdomsskolefløya kan dekke behovene for lokaler til drift av 1.-7.-trinn.

Det har fortsatt ikke kommet avklaring på Måndalen Friskule AS sin søknad om etablering av friskole 8.-10. trinn i Måndalen.

Skole skal også ha del i IKT-investeringer for å oppfylle ambisjonene som er uttrykt i strategien for digitalisering av oppvekstområdet.

11.7 Annet

Kommunestyret behandlet Tilstandsrapporten for grunnskolen i junimøtet. Kommunestyret la til grunn økt fokus på elevenes læringsmiljø, og at skolene arbeider videre med planene de har for det forebyggende arbeidet mot mobbing.

Det vises for øvrig til vedlagte Strategi for tjenesteområdet Skole 2020-2023.

12 Helse og omsorg

12.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og personer med funksjonsnedsettelse
- 241 Diagnose, behandling og re-/habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 253 Helse og omsorgstjenester i institusjon
- 254 Helse og omsorgstjenester til hjemmeboende
- Tilbud om øyeblikkelig hjelp døgnopphold i kommunene
- 261 Institusjonslokaler
- 265 Kommunalt disponerte boliger

Tjenesteområdet ledes av helse og omsorgssjef Kristian Skålhavn. Helse- og omsorg består av 11 avdelinger i tillegg til koordinerende avdeling. Området har ca. 244 faste årsverk.

12.2 Utfordringsbilde

- Stor økning i antall eldre krever ei markant omlegging av tjenesten utover i perioden
- Gjenvinne økonomisk kontroll med tjenesteområdet etter at det er etablert et driftsnivå i 2018 som langt overskrider tilgjengelige budsjettammer og det som er definert som normert og inntektsjustert behov (Telemarksforskning)
- Gjennomføre den tilpasning som er vedtatt gjennom omsorgstrappa med reduksjon av institusjonsdrift, etablering av nye bofellesskap med heldøgns bemanning og styrking av hjemmebaserte tjenester samt forebygging og hverdagsrehabilitering-/mestring
- Mangel på kvalifisert personell gjør at vi må jobbe bevisst med rekruttering og opplæring
- Evne til å utnytte mulighetene som ligger i velferdsteknologi vil være avgjørende i møte med et økt antall brukere.
- Styrket brukerorientering og kvalitetssikring av tjenestene
- Høyt sjukefravær og høyt antall deltidsstillinger

12.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategier.

12.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG OMSORG	2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019	-170 129	-170 129	-170 129	-170 129
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.				
1 Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018	-2265	-2265	-2265	-2265
2 Økt antall PU over 16 år - 5 stk gir økt rammetilskudd	-3385	-3385	-3385	-3385
3 Økt kostnad ressurskrevende brukere i botjenesten, ut over økning i rammetilskuddet	-5000	-5000	-5000	-5000
4 Økt kostnad pga befolkningsutvikling/flere eldre/Demografeffekt jfr Telemarkforskning	-3600	-6300	-8200	-10200
5 Økning i timetall /vedtak etter lov om helse og omsorgstjenester ut over beregnet i inntektssystemet	-3000	-3000	-3000	-3000
6 Bortfall av tilskudd til dagaktivitetssenter	-750	-750	-750	-750
7 Statsbudsjettet - innlemming tilskudd habilitering/rehabilitering	-142	-142	-142	-142
8 Videolegevaktt i nytt samarbeid: Helse og omsorg skal drifte videolegevaktt fra 2020 når legene ikke har vakt	-1000	-500	-500	-500
9 Økte lisenskostnader Velferdsteknologi		-500	-500	-500
10 Teknisk korrigerer av avskrivning	-686	-686	-686	-686
11 Teknisk korrigerer dvs. fjerning av internhusleie	6586	6586	6586	6586
A SUM konsekvensjusteringer	-13 242	-15 942	-17 842	-19 842
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)				
1 Aktivitetssenter Astero AS (etableres innenfor eksisterende ressurser)				
2 Forsøk med økt grunnbemanning på en avdeling ved Helshuset (innen for rammen)				
B Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Helårseffekt avvikling av 7 kortidsplasser, tilsvarende omlag 2 dag og kveldsturnus	1800	1800	1800	1800
2 Effektivisere bildrift	500	500	500	500
3 Videre arbeid med organisering og effektive turnuser i andre deler av tjenesten	2750	3500	3500	3500
4 Vri ressursbruk fra langtidsplasser til bokollektiv. Stille i bero 15 langtidsplasser og øke med 7 bokollektivplasser	4 300	8 600	8 600	8 600
5 Redusert bruk av vikarbyrå	700	700	700	700
6 Effekt av velferdsteknologi i kombinasjon med hverdagsrehabilitering og nye alarmer		500	1 000	2 000
7 Andel effekt av færre innbyggere Vågstranda		7 800	7 800	7 800
C Sum Nye tiltak (-)	10 050	23 400	23 900	24 900
SUM JUSTERINGER (A+B+C)	-3 192	7 458	6 058	5 058

Helse og omsorg er i en avgjørende omstillingsfase for å forberede Rauma til å møte en økning i antall eldre, særlig etter 2025. De viktige strukturelle tiltakene er iverksetting av vedtatt omsorgstrapp og god og effektiv drift av nytt helsehus. For å lykkes er innføring av velferdsteknologi og forbedring av arbeidsprosesser avgjørende.

De enkelte tiltak er beskrevet under punkt 5.2.

12.5 Budsjettrammer drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	20.06.2019				
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
HELSE OG OMSORG	-172 394	-173 514	-178 000	-167 876	-169 276	-169 900

Utviklingen i tjenesteområdet må sees i lys av den demografiske utviklingen som viser liten vekst i de mest aktuelle aldersgruppene fram mot 2023.

Investeringer i perioden

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		.2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
6950	Ombygging Åndalsnes sjukeheim barn og eldre	1 500		7 500		-		-			
6950	Måndalen omsorgsenter	18 375		-		-		-			
3400	Velferdsteknologi	2 500		2 300		1 000		500		1 000	
3400	Felles helse og omsorg	1 000		500		500		500		500	

Et viktig investeringstiltak er ombygging av 1. etg. i bygg B i gamle Åndalsnes sjukeheim. Her skal etableres avlastnings- og botreningstilbud til barn og unge i 2020. I tillegg skal 2.etg. utbedres for å tilrettelegge for bokollektiv.

Aktiv, målrettet bruk av velferdsteknologi er et sentralt tiltak for å kunne møte den demografiske utfordringen i åra som kommer. Økonomiplanen inneholder nærmere 5 mill til formålet i perioden.

12.6 Annet

Vedlagt er Strategi for tjenesteområdet for 2020-2023.

13 Helse og velferd

13.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- 233 Annet forebyggende arbeid, helse (miljørettet helsevern mm.)
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede
- 241 Diagnose, behandling og re- /habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 244 Barnevernstjeneste
- 251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet
- 252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
- 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi
- 275 Introduksjonsordningen
- 276 Kvalifiseringsordningen
- 281 Ytelse til livsopphold

Tjenesteområdet ledes av helse og velferdssjef Harald Digernes-Westby. Tjenesteområdet inneholder svært mange ulike funksjoner og er organisert i 7 avdelinger. Området har ca. 34 faste årsverk.

13.2 Utfordringsbilde

- Endringer i demografi og rammevilkår
- Klare å prioritere forebygging framfor behandling og reparasjon, med reduserte økonomiske rammer
- Samhandling og helhetlig innsats
- Fokuserer på aktivitet og mestring
- Løpende omstilling, tilpasning og utvikling av tjenestene
- Økt bruk av teknologi

- Behov for økt samarbeid med frivillige
- Styrke brukerorientering og kvalitetssikring på systemnivå

13.3 Mål

Tjenesteområdet har satt seg overordna mål innenfor hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategi.

13.4 Viktige tiltak og endringer :

Kommunestyrets vedtak av 12.12.: Holde barnetrygd utenom når sosialhjelp beregnes.

HELSE OG VELFERD	2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019	-44 158	-44 158	-44 158	-44 158
Konsekvensjusteringer - helårvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.				
1 Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018	-370	-370	-370	-370
2 Bortfall øremerka tilskudd psykolog	-540	-345	-345	-345
3 Egenandel rask psykisk helsehjelp	-300	-1300	-1300	-1300
4 Lavere kostnadsutvikling knyttet til demografi jfr Telemarkforskningsrapporten	400	800	1100	1500
5 Økt kostnad i ny legevaksordning	-1000	-1000	-1000	-1000
6 Mer enn dobling av minstesatser for privat avlastning fra 01.07.17 ref. SGS1030	-630	-630	-630	-630
7 Husbankens tilskudd til etablering og tilrettelegging overføres rammen til kommunen fra 2020	-480	-480	-480	-480
8 Helseplattformen			-300	-600
9 Teknisk korrigering av avskrivning	-9	-9	-9	-9
10 Teknisk korrigering dvs. fjerning av internhusleie	1107	1107	1107	1107
A SUM konsekvensjusteringer	-1 822	-2 227	-2 227	-2 127
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)				
1 Økt antall på Kvalifiseringsprogram NAV	-400	-400	-400	-400
B Sum Nye tiltak (+)	-400	-400	-400	-400
Nye tiltak (-)				
1 Aktivitet friluftsliv flyktninger	120	120	120	120
2 Kjør for livet - avsluttes	220	220	220	220
3 Reduksjon fysioterapi privat hjemmel	220	420	420	420
4 Redusere fagstilling i Psykisk helse og mestring for delvis å finansiere reduksjon i ulike tilskudd	650	1000	1000	1000
5 Bemanningsreduksjon hjelpepersonell legesenter	370	370	370	370
6 Vakanse 20% Helsesøster	140			
7 Andel effekt av færre innbyggere Vågstranda		3900	3900	3900
C Sum Nye tiltak (-)	1 720	6 030	6 030	6 030
SUM JUSTERINGER (A+B+C)	-502	3 403	3 403	3 503

Det viktigste tiltakene innenfor området er:

Det signaliseres vurdering av antall private fysioterapeut-hjemler i løpet av den kommende perioden
 Det er lagt inn en økning på kvalifiseringsprogrammet i NAV

Det kan for øvrig nevnes at barnevernet i en periode har opplevd stort press, men at man avventer permanente tiltak her, bla med bakgrunn i at tjenestenivået må justeres til nye rammer etter grensejusteringen i 2021. Det er også knyttet spenning til finansieringen av tilbudet i Psykisk helse og mestring fra 2021, da øremerket tilskudd til tilbudet bortfaller. Det kan også være grunn til å merke seg at integreringstilskuddet til flyktning bidrar til å finansiere tiltak både i helse og velferd, skole og barnehage.

13.5 Budsjettrammer drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
HELSE OG VELFERD	-44 528	-45 658	-45 850	-42 140	-41 990	-41 890

13.6 Investeringer i perioden

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		.2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
	Husbanklån		-7 000		-7 000		-5 000		-5 000		-5 000
	Mottatte avdrag på videreutlån				-2 400		-2 400		-2 400		-2 400

13.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet 2020-2023 som ligger ved budsjettsaken.

14 Kultur

14.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring og kontrollorganer (Ungdomsrådet)
- 231 Aktivitetstilbud for barn/unge
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede (Frivilligsentralen)
- 365 Kulturminnevern
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 381 Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter (på Kulturhuset)
- 386 Kommunale kulturbygg (Kulturhuset)

Tjenesteområdet ledes av kultursjef Øystein Valde. Området har ca. 11 faste årsverk.

14.2 Utfordringsbilde

- Utnytte mulighetene som ligger i kulturhus samlokalisert med hotell enda bedre
- Reduserte rammer gir redusert tilbud og variasjon i kulturskolen
- Samspill med og stimulering av det frivillige kulturlivet
- Ivareta bygningsmassen og fornyelse av utstyr på Kulturhuset
- Få tilbud til uorganisert ungdom

14.3 Mål

Det er etablert overordna mål innenfor hvert av de fire områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Målene går fram av vedlagte strategidokument.

14.4 Viktige tiltak og endringer

Kommunestyrets vedtak av 12.12.: Gratis halleie (inntil 16 år)

Det viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området i perioden er:

KULTUR		2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 14.02. 2019		-14 874	-14 874	-14 874	-14 874
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.					
1	Tilbakeføring av tiltak jfr vedtak av 14.02.19 gjaldt underskudd 2018	-96	-96	-96	-96
2	Matche tilskudd til festivalene	-75	-75	-75	-75
3	Tilbaketrekking av ramme til midlertidig styrket bemanning	263	526	526	526
4	Redusert husleie RKKAS	70	70	70	70
5	Økte inntekter salg kino	61	61	61	61
6	Tilskudd Rauma skisenter 2020-2030 til avdrag på lån	-50	-50	-50	-50
7	Teknisk korrigering av avskrivning	-88	-88	-88	-88
8	Teknisk korrigering dvs. fjerning av internhusleie	4820	4820	4820	4820
A	SUM konsekvensjusteringer	4 905	5 168	5 168	5 168
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)					
1					
B	Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)					
1	økt salg og øvrige tiltak	150	150	150	150
2	Andel av kutt som følge av grensejustering		400	400	400
C	Sum Nye tiltak (-)	150	550	550	550
SUM JUSTERINGER (A+B+C)		5 055	5 718	5 718	5 718

Det er forutsatt økt tilskudd på hhv. 25.000 og 50.000 til RaumaRock og Norsk Fjellfestival i 2020. Ved tildeling av fylkeskommunalt tilskudd er det forutsatt at dette skal følges opp med tilsvarende tildeling fra vertskommune. Økt tilskudd forutsettes finansiert innenfor tjenesteområdets ramme.

14.5 Budsjettammer drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
KULTUR	-14 970	-14 874	-10 200	-9 537	-9 537	-9 537

14.6 Investeringer i perioden

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
2830	Turstier Trollstigen	925		925		925		925		925	
	Tilskudd (resten er mva komp)		-740		-740		-740		-740		-740
2820	Ny kinoprojektor type laser Åndalsnes kino					850					
2830	Turstier Romsdalseggen	4 000		13 320		5 900		3 500		3 500	
	Tilskudd (resten er mva komp)		-3 200		-10 656		-4 720		-2 800		-2 800
6710	Kunstgressbane Isfjorden	2 000		4 700				-			
	Spillemidler				-1 650			-			
	Tilskudd				-1 200			-			
6710	Kunstgressbane Åndalsnes	600		-				-			
	Tilskudd										
6710	Vågstranda kunstgressbane			-				-			
	Tilskudd										
	Spillemidler										

Det legges inn midler til bygging av kunstgressbane i Isfjorden i 2020. Tiltaket skal realiseres i samarbeid med idrettslaget. Kunstgressbane på Vågstranda forutsetter finansiering fra Vestnes. Oppgraderinger ved tursti på Trollstigen og Romsdalseggen forutsetter ekstern finansiering. Det er også lagt inn midler til ny projector i Åndalsnes kino.

14.7 Annet

Tjenesteområdets strategi 2020-2023 er vedlagt.

15 Utbygging

15.1 Innhold

Tjenesteområdet har fullt eller delvis ansvar for følgende funksjoner:

- 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	- 335 rekreasjon i tettsted
- 130 administrasjonslokaler	- 338 forebygging av branner og andre ulykker
- 180 diverse fellesutgifter	- 339 beredskap mot branner og andre ulykker
- 190 interne serviceenheter	- 340 produksjon av vann
- 221 førskolelokaler og skyss	- 345 distribusjon av vann
- 222 skolelokaler	- 350 avløpsrensing
- 261 institusjonslokaler	- 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann
- 265 kommunalt disponerte boliger	- 354 tømning av slamavskillere, septiktanker
- 273 arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	- 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall
- 301 plansaksbehandling	- 360 naturforvaltning og friluftsliv
- 302 bygge- og delsaksbehandling og eierseksjonering	- 375 museer
- 303 kart og oppmåling	- 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
- 315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	- 386 kommunale kulturbygg
- 320 kommunal næringsvirksomhet	- 393 gravplasser og krematorier
- 325 tilrettel. og bistand for næringslivet	- 841 komp.for merverdiavgift i investeringsregnskapet
- 329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling	
- 330 samferdselsbedrifter/ transporttiltak	
- 332 kommunale veier	

Tjenesteområdet ledes av utbyggingssjef Tom Erik Rødven og er inndelt i 4 avdelinger med hver sin avdelingsleder. Området har ca. 63 årsverk.

15.2 Utfordringsbilde

- Digitalt tidsskifte
- Utvikle tjenestetilbudene til bedre tjenester til «riktig» pris
- Beholde og rekruttere riktig kompetanse og bruke denne rett
- Bli oppfattet som medspiller hos innbyggere som ønsker å få til noe i Rauma
- Beholde og utvikle riktig kompetanse
- Utvikle Raumasamfunnet
- Holde akseptabel kvalitet og nivå på drift og vedlikehold av kommunale veger
- Ivareta de store verdiene som formålsbyggene representerer slik at de ikke forfaller

15.3 Mål

Tjenesteområdet har overordna mål for hvert av områdene samfunn, tjenestene, organisasjon og økonomi. Disse går fram av vedlagte strategidokument.

15.4 Viktige tiltak og endringer: Kommunestyrets vedtak av 12.12.:

1. Det forutsettes at det settes av, og søkes om midler til grundig arbeid med klima, energi og næringsplan .
2. Det utredes muligheter for å avstå kommunal grunn i nærhet av skolen i Måndalen til bygging av rimelige boliger, bl. a. for førstegangsetablerere.
3. Det gjennomføres en utredning av å omgjøre Leiktun til en natur-/friluftsbarnehage i løpet av første halvår 2020.

UTBYGGING	2020	2021	2022	2023
Netto driftsramme revidert 2019	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909
Konsekvensjusteringer - helårsvirkning, endrede forutsetninger, vedtak m.v.				
1 Vakanse - tilbakeføring av trekk i 2019	-500	-500	-500	-500
2 Oppløring brannvesen og konsekvenser av nytt brannvernssamarbeid	-1600	-1600	-1600	-1000
5 Justering for myndighet etter forurensnings-loven	-3	-3	-3	-3
6 Justering for myndighet etter natur-mangfoldsloven for mindre verneområder	-4	-4	-4	-4
7 Overføring av forvaltningsansvar for landbrukspolitiske tilskudd fra fylkesmannen	-41	-41	-41	-41
8 Økte strømkostnader	-600	-600	-600	-600
9 Teknisk korrigerende avskrivning	-12446	-12446	-12446	-12446
10 Teknisk korrigerende dvs. fjerning av internhuseie	-25470	-25470	-25470	-25470
A SUM konsekvensjusteringer	-40 664	-40 664	-40 664	-40 064
Nye tiltak (+) - må være finansiert av nye tiltak (-)				
1				
B Sum Nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Andel nedtrekk grensejustering - reduserte veikostnader mm		1000	1000	1000
2 Overtale fylke og stat til å ta ansvar for gatelys på sine veier. Trinn 1 i 2020.	322	800	800	800
3 Videreføre vakanse	600	600	600	600
C Sum Nye tiltak (-)	922	1 400	1 400	1 400
SUM JUSTERINGER (A+B+C)	-39 742	-39 264	-39 264	-38 664

De viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området er:

- Reduksjon med 1 årsverk årlig framover de førstkomende åra gjennom effektivisering og sambruk av ressurser. Det er viktig å sikre god basisbemanning i enheten, samtidig trenger ikke enheten å være bemannet og utstyrt for å gjøre alle ting sjøl

15.5 Budsjetttrammer drift 2020-2023

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	vedtatt	Justert 20.06.2019	Forslag	Forslag	Forslag	Forslag
	2019	2019	2020	2021	2022	2023
UTBYGGING	-30 468	-34 309	-70 800	-69 322	-69 322	-68 689

15.6 Investeringer i perioden

Kommunestyrets vedtak av 12.12.: Oppgradering Strandgata reduseres fra 15,5 til 1,25 millioner, kun trafikksikkerhetstiltak (myke trafikanter) gjennomføres. Leiktun og oppgradering av svømmehall prioriteres ved inntekter fra salg av eiendom. Det planlegges bygging av ny- eller oppgradert 1.-10. skole i Måndalen under følgende forutsetninger, jamfør vedtak i kommunestyret i juni 2019: a) Rauma kommune kommer til enighet med private initiativtakere om en finansieringsmodell der Rauma kommunes investeringsandel utgjør maksimalt 41 millioner kroner eks. mva, samt kompensasjon for rentekostnad ved tidligere oppstart. b) Rauma kommune forutsetter at det gis et driftstilskudd i 2022 på 1,1 mill, samt 2,6 mill i 2023. Hvis det er mulig å gjøre innsparinger, kan dette driftstilskuddet reduseres tilsvarende. c) Skolen bygges med Newtonrom/realfagslab. Det gjøres en utredning av hvordan Måndalen kan bli et kompetansesenter for realfag i Raumaskolen. d) Med forbehold om positivt vedtak i kommunestyret den 12. desember 2019, vil vi i tiden fram til 1. februar gå i forhandlinger om detaljene i prosjektet, f. eks:

- Hva er realistisk fremdrift og tidsramme for arbeidet
- Arbeidsdeling mellom kommune og investor
- Avtalen må være utformet innenfor rammen av gjeldende skatte- og avgiftslovgivning
- Avtalen må avklare eierskap og bruk av bygget ved ulike scenario
- Hvordan investor skal bidra til drift av tilbudet.

e) En gruppe bestående av ordfører, rådmann, varaordfører, leder av planutvalg og opposisjonsleder diskuterer punktene med investor og dette ender i en bindende avtale for begge parter, som sendes til kommunestyret for godkjenning. Etter at byggesaksbehandling og alle nødvendige prosesser er gjennomført, kan prosjektet gjennomføres med oppstart i 2020.

På neste side vises investeringsprosjektene i perioden som skal håndteres av Utbygging der formålsbygg det økonomiske og prosjektleder-ansvaret for byggeprosjektene for ulike sektorer bl.a. Måndalen barnehage og Måndalen skule. Det enkelt investeringstiltak er kommentert i kap. 6.

Ansv. omr.	Investeringsformål	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		.2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
6030	Oppdatering digitalt kartverk					1 125					
6030	Kart og oppmåling	525		125		125		125			
6310	Brannvesen - kjøretøy	3 400		-				-			
	Tilskudd		-1 000	-				-			
	salg av biler		-220	-				-			
6430	Tomtesalg		-500	-	-500		-500	-	-500		-500
	Avsetning kapitalfond		500	-	500		500	-	500		500
6560	Ny veg til Åfarnes industriområde			1 250							
	refusjon/salg				-625						
6560	Næringsområder	1 600		1 600				-			
	Salg næringsstøtter		-250		-250			-			
6920	Felles maskindrift kommunalteknikk	1 000		1 000		1 000		1 000			
6710	Kunstgressbane Isfjorden	2 000		4 700				-			
	Spillemidler				-1 650			-			
	Tilskudd				-1 200			-			
6710	Kaivandring ved Tindekaia (Natokaia)			2 100							
	Bidrag fra aktører				-1 400						
6710	Kunstgressbane Åndalsnes	600		-				-			
	Tilskudd										
6710	Vågstranda kunstgressbane			-				-			
	Tilskudd										
	Spillemidler										

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	B2 2019		Nytt forslag 2020		Nytt forslag 2021		Nytt forslag 2022		.2023	
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.
	Avsetning til kapitalfond		19 000	-		-		-			
6950	Oppgradering verksted Øran			-		-		10 000			
6950	Måndalen skole			1 000		25 000		26 000			
6950	Rådhuset ombygging			1 500							
6950	Rådhuset fasaderenovering			300		-		-		10 000	
6950	Oppgradering Formålsbygg	5 400		4 000		4 000		4 000			
	NAV sin andel til oppgradering Rådhus	-300		-		-		-			
6950	Oppgradering Leiktun barnehage			-		-		-			
6950	Måndalen Barnehage nybygg	10 000		20 000		8 500		-			
6950	Rehabilitering svømmehall										
6950	Brannvesen - lukking av avvik	330		-		-		-			
7310	Utskifting armatur gatelys	3 000		2 600		-		-			
7310	Oppgradering gatelys Tokle (fylkesvei)			1 400							
	Tilskudd				-700						
7310	Gang- sykkelveg	1 000		-		-		-			
	Tilskudd	-		-		-		-			
7310	Tiltak etter hovedplan veg, gang og sykkelvei	2 500		3 000		3 000		3 000		3 000	
7310	Rest sentrum trinn 2	300		-		-		-			
7310	Kunst og skilting	600		-		-		-			
	Tilskudd	-200		-		-		-			
7310	Sentrumstiltak - Strandgata deretter Havnegata	-		1 250		-		-		13 700	
6210	Rammebudsjett vann (eks.mva)	13 300		4 000		4 000		4 000		4 000	
6220	Rammebudsjett avløp (eks.mva)	5 500		3 000		3 000		3 000		3 000	
6230	Rammebudsjett renovasjon (eks.mva)	5 000		2 000		-		-			

15.7 Annet

Det vises for øvrig til Strategi for tjenesteområdet Utbygging 2020-2023 som ligger ved budsjettsaken.

16 Vedlegg

16.1 Bevilgningsoversikt drift (se også kap.5)

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
1 Rammetilskudd	231 152 944	242 134 000	256 000 000
2 Inntekts- og formueskatt	204 931 179	202 416 000	206 100 000
3 Eiendomsskatt	25 619 946	29 600 000	24 700 000
4 Andre generelle driftsinntekter	34 833 460	19 074 680	19 679 600
5 Sum generelle driftsinntekter	496 537 529	493 224 680	506 479 600
6 Sum bevilgninger drift, netto	471 135 240	475 782 600	484 352 420
7 Avskrivninger	24 843 080	34 710 448	34 534 592
8 Sum netto driftsutgifter	495 978 320	510 493 048	518 887 012
9 Brutto driftsresultat	559 209	-17 268 368	-12 407 412
10 Renteinntekter	7 328 902	6 313 570	6 528 000
11 Utbytter	5 583 599	12 000 000	12 000 000
12 Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	-	-	-
13 Renteutgifter	13 885 932	18 039 614	18 890 323
14 Avdrag på lån	20 552 080	24 000 000	24 200 000
15 Netto finansutgifter	-21 525 511	-23 726 044	-24 562 323
16 Motpost avskrivninger	24 843 080	34 710 474	35 067 000
17 Netto driftsresultat	3 876 778	-6 283 938	-1 902 735
930 Bruk av tidl. års mindreforbruk	6 064 531		
Korrigert netto driftsresultat	9 941 309	-6 283 938	-1 902 735
Disp. eller dekning av netto driftsresultat			
18 Overføring til investering	-	-	-
19 Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	-9 574 013	3 610 761	2 214 330
20 Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-32 558	2 700 001	-312 000
21 Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-
22 Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	-9 606 571	6 310 762	1 902 330
Fremført til inndekn. i senere år (merforbruk)	-	-	-

16.2 Budsjettskjema – driftsrammer

	Regnskap	Buds(end)	
	2018	2019	2 020
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	4 347	4 333	4 210
SENTRAL ADMINISTRASJON	22 085	25 534	27 000
KULTUR	14 438	14 962	10 470
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	5 711	5 696	5 844
BARNEHAGE	57 216	59 526	58 700
SKOLE	103 938	105 128	99 720
HELSE OG VELFERD	46 712	46 017	46 150
HELSE OG OMSORG	192 370	178 000	178 000
UTBYGGING	33 206	47 398	70 800
SUM	480 024	486 592	500 895
For sammenlikning med linje 6 i Bevilgningsoversikt drift:			
Korrigeringer /avvik			
Korrigeringslinje for avskrivninger L7	-24 825,36	-34 710,45	-34 534,59
Korrigering L19-20 for bruk avsetning til fond art 950,940 550,540	-7 597	6 311	2 214
Korrigeringer av linje 4 art 810 og 877 på tjenesteområder	23 705	12 405	11 510
Legge til kostnader fra Finansrådet som ført på tjenestearter	1983,791	7470	6770
Korrigerer for renter som ligger på tjenesteområdene	-2 155	-2 285	-2 502
Korrigert linje 6 bevilgning drift netto	471 135,24	475 782,60	484 352,42

16.3 Budsjettskjema Bevilgningsoversikt Investering

Bevilgningsoversikt - invest. (budsjett)	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	147 147 175	79 805 000	85 465 000	60 025 000	57 150 000	40 225 000
Tilskudd til andres investeringer	1 124 907	650 000	450 000	2 345 000	2 345 000	2 395 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	4 132 216	3 497 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000
Utlån av egne midler	38 255 903	7 000 000		0	0	0
Avdrag på lån	28 647 929	-		0	0	0
Sum investeringsutgifter	219 308 130	90 952 000	87 815 000	64 270 000	61 395 000	44 520 000
Kompensasjon for merverdiavgift	23 440 802	9 235 000	14 914 000	10 985 000	10 410 000	7 025 000
Tilskudd fra andre	181 807 478	21 988 000	15 771 000	5 460 000	3 540 000	3 540 000
Salg av varige driftsmidler	738 627	19 500 000	750 000	500 000	500 000	500 000
Salg av finansielle anleggsmidler	838 948	-	-	0	0	0
Utdeling fra selskaper	-	-	-	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	4 522 589	-		0	0	0
Bruk av lån	7 834 903	56 332 000	54 980 000	45 925 000	45 545 000	32 055 000
Sum investeringsinntekter	219 183 347	107 055 000	86 415 000	62 870 000	59 995 000	43 120 000
Videreutlån	-	-	7 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Bruk av lån til videreutlån	-	-	7 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Avdrag på lån til videreutlån		-	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Mottatte avdrag på videreutlån		-	2 400 000	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Netto utgifter videreutlån	-	-	-	0	0	0
Overføring fra drift	-	-	-	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av bundne inv.fond	-2 039 258	-	-	0	0	0
Netto avs. til eller bruk av ubundet inv.fond	-	-	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetn.	-2 039 258	-	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Fremført til inndeckn. i senere år(udekket be	-	-	-	0	0	0

16.4 Budsjettskjema rammer – Investeringsbudsjett

	Regnskap 2018	Buds(end) 2019	Buds(end) 2020
Ansvar: 1210 FELLES DATAAVDELING			
1215 IKT INVEST. ADMINISTRASJONEN	2.114	1.120	1.125
1216 IKT INVEST. OPPVEKST	644	2.080	1.875
1221 ROR IKT INVESTERINGSTILSKUDD	1.527	2.530	1.895
1233 IKT investering barnehage	0	0	500
Sum ansvar: 1210 FELLES DATAAVDELING	4.284	5.730	5.395
Ansvar: 1240 SENTRAL ARKIV OG POST			
1211 Digitalisering av arkiv	779	0	500
1212 OPPGRADERE ARKIV	193	1.500	200
1213 Avlevering av arkiv til IKA MR	208	1.500	0
Sum ansvar: 1240 SENTRAL ARKIV OG POST	1.179	3.000	700
Ansvar: 1710 KIRKEN			
1250 KIRKER OPPGRADERING BYGG	958	650	450
1251 KIRKEGÅRDER	167	0	0
Sum ansvar: 1710 KIRKEN	1.125	650	450
Ansvar: 2301 ÅNDALSNES BARNESKOLE			
2171 Multisportarena ÅBS	0	620	0
2302 Klatrejungel Åndalsnes barneskole	224	0	0
Sum ansvar: 2301 ÅNDALSNES BARNESKOLE	224	620	0
Ansvar: 2830 KULTUR			
1932 ROMSDALSEGGEN	0	4.000	13.320
2845 Kløvstien	73	925	925
Sum ansvar: 2830 KULTUR	73	4.925	14.245
Ansvar: 3400 FELLESUTGIFTER HELSE OG OMSORG			
3402 HO MASKIN,BIL INVENTAR OG UTSTYR	150	1.000	500
3403 ALARMSYSTEM MED PIPERE OG ANNET (3451/3461)	1	0	0
3404 VELFERDSTEKNOLOGI	5.300	2.500	2.300
3710 RAUMA HELSEHUS	2.292	0	0
6314 HELSEHUSET STOKKEKAIA	142	0	0
Sum ansvar: 3400 FELLESUTGIFTER HELSE OG OMSORG	7.886	3.500	2.800
Ansvar: 6030 KART OG OPPMÅLING			
6030 KARTSYSTEM AJOURFØRING	400	400	0
6034 Utstyr kart og oppmåling	0	125	125
Sum ansvar: 6030 KART OG OPPMÅLING	400	525	125
Ansvar: 6210 VANNFORSYNING			
1416 UTSKRIFTING/NYANLEGG VANN	84	13.300	4.000
1422 OVERTAKELSE AV PRIVATE VANNVERK	1.188	0	0
1428 ENTREPRISE E02-2 LEDNINGSANLEGG SOGGE/AAK	42	0	0
1432 GRUNNARBEIDER VANNVERK	3.876	0	0
1433 BYGNINGSMESSIGE ARBEIDER VANNVERK	10.356	0	0
1434 MASKIN ELEKTRO VANNVERK	1.665	4.000	0
Sum ansvar: 6210 VANNFORSYNING	17.212	17.300	4.000
Ansvar: 6220 AVLØP OG RENSING			
1428 ENTREPRISE E02-2 LEDNINGSANLEGG SOGGE/AAK	42	0	0
1531 RA19 E1 Sil Månd.	138	0	0
1539 Vann og avløp Djupdalsgata	0	1.200	0
1559 UTSKRIFTING/NYANLEGG AVLØP	797	5.500	3.000
1561 AVLØP SÆBØ	3.142	0	0
Sum ansvar: 6220 AVLØP OG RENSING	4.120	6.700	3.000

	Regnskap 2018	Buds(end) 2019	Buds(end) 2020
Ansvar: 6230 RENOVASJON			
1601 RENOVASJON	411	4.000	2.000
Sum ansvar: 6230 RENOVASJON	411	4.000	2.000
Ansvar: 6310 BRANNVESEN			
1810 BEFALSBIL / REDNINGSBIL BRANNVESEN	0	1.500	0
Sum ansvar: 6310 BRANNVESEN	0	1.500	0
Ansvar: 6430 BOLIGFELT			
1762 ÅFARNES BOLIGOMRÅDE 2	2.362	0	0
Sum ansvar: 6430 BOLIGFELT	2.362	0	0
Ansvar: 6560 NÆRINGSEIENDOMMER			
1326 VEI TIL SYDKAIA	0	0	600
1703 NÆRINGSOMRÅDE NESSTRANDA	0	0	1.000
1708 ÅFARNES INDUSTRIOMRÅDE	0	0	1.250
1774 OPPARBEIDING STOKKEKAIA	21	0	0
1779 Sjøfront Stokkekaia	3.385	0	0
Sum ansvar: 6560 NÆRINGSEIENDOMMER	3.405	0	2.850
Ansvar: 6710 FELLESUTGIFTER KOMMUNEGARTNER			
1351 KAIVANDRING TINDEKAIA	0	0	2.100
2838 Kunstgressbane Øran Stadion	5.217	600	0
2846 Kunstgressbane Isfjorden	13	300	4.700
3500 KAMMEN FRILUFTSOMRÅDE DN	32	0	0
3515 KOLMANNESET FRILUFTSOMRÅDE	38	0	0
Sum ansvar: 6710 FELLESUTGIFTER KOMMUNEGARTNER	5.299	900	6.800
Ansvar: 6920 FELLES MASKINDRIFT			
1603 FELLES MASKINDRIFT NØDVENDIG UTSKIFTING ETTER PRI	1.855	1.000	1.000
Sum ansvar: 6920 FELLES MASKINDRIFT	1.855	1.000	1.000
Ansvar: 6950 BYGNINGSVEDLIKEHOLD OG NYBYGG			
2230 MÅNDALEN SKOLE	0	200	1.000
6014 Omlegging vei Isfjorden skole	89	0	0
6101 RÅDHUSET BETONGRENOVERING	0	0	300
6104 RÅDHUSET - oppgradering 1. etg.	0	0	1.500
6206 LEIKTUN BARNEHAGE RENOVERING OG UTVIDELSE	158	0	0
6212 Måndalen barnehage oppgradering	853	1.500	20.000
6314 HELSEHUSET STOKKEKAIA	56.215	0	0
6315 HELSEHUSET TEKNOLOGIUTVIKLING (TOT)	1.865	0	0
6317 Helsehuset Advokat	1.556	0	0
6318 Ombygging Snarvegen 5	8	0	7.500
6320 MÅNDALEN OMSORGSENTER	22.243	18.375	0
6418 Oppgradering formålsbygg 2017	22	0	0
6420 Oppgradering formålsbygg 2018	6.443	0	0
6421 Åndalsnes samfunnshus utvikling	194	0	0
6422 ØRAN BRANNSTASJON OG VERKSTED	708	1.330	0
6423 Oppgradering Formålsbygg 2019	0	5.400	0
6424 OPPGRADERING FORMÅLSBYGG 2020	0	0	4.000
Sum ansvar: 6950 BYGNINGSVEDLIKEHOLD OG NYBYGG	90.353	26.805	34.300

	Regnskap 2018	Buds(end) 2019	Buds(end) 2020
Ansvar: 7310 VEGER, GATER OG TORG			
1334 UTSKIFTING ARMATUR GATELYS	1.064	0	2.600
1335 GANG- SYKKELVEI OG NÆRMILJØTILTAK	0	1.000	0
1337 OPPGRADERING GATELYS TOKLE	0	0	1.400
1340 UTARBEIDELSE AV HOVEDPLAN FOR VEG	2.507	2.900	3.000
1344 Kunst i sentrum	0	600	0
1603 FELLES MASKINDRIFT NØDVENDIG UTSKIFTING ETTER PRI	15	0	0
1824 SENTRUMSPLAN	0	300	0
7312 STRANDGATA OG HAVNEGATA	2.338	0	1.250
7316 UTSKIFTING ARMATUR GATELYS	575	400	0
7318 HURTIGLADESTASJON SENTRUM	61	0	0
7319 STRANDGATA DEL 3	1.414	0	0
7320 NY VEG ØRAN VEST	411	0	0
Sum ansvar: 7310 VEGER, GATER OG TORG	8.385	5.200	8.250
T O T A L T	148.573	82.355	85.915

16.5 Økonomisk oversikt drift

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Driftsinntekter			
Rammetilskudd	231 152 944	242 134 000	256 000 000
Inntekts- og formuesskatt	204 931 179	202 416 000	206 100 000
Eiendomsskatt	25 619 946	29 600 000	24 700 000
Andre skatteinntekter	5 116 150	5 189 000	5 189 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	29 717 310	13 885 680	14 490 600
Overføringer og tilskudd fra andre	76 030 639	60 007 137	53 492 998
Brukerbetalinger	25 964 557	24 549 993	24 939 875
Salgs- og leieinntekter	68 703 673	66 047 867	77 110 852
Sum driftsinntekter	667 236 398	643 829 677	662 023 325
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	380 566 747	364 427 244	350 685 514
Sosiale utgifter	84 973 847	88 168 110	89 537 577
Kjøp av varer og tjenester	171 607 199	172 830 555	155 704 681
Overføringer og tilskudd til andre	51 524 028	40 997 378	43 967 968
Avskrivninger	24 843 080	34 710 448	34 534 592
Sum driftsutgifter	713 514 900	701 133 735	674 430 332
Brutto driftsresultat	-46 278 502	-57 304 058	-12 407 007
Finansinntekter			
Renteinntekter	7 328 902	6 313 570	6 528 000
Utbytter	5 583 599	12 000 000	12 000 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler			
Renteutgifter	13 885 932	18 039 614	18 890 323
Avdrag på lån	20 552 080	24 000 000	24 200 000
Netto finansutgifter	-21 525 511	-23 726 044	-24 562 323
Motpost avskrivninger	24 843 080	34 710 474	35 067 000
Netto driftsresultat	-42 960 933	-46 319 628	-1 902 330
Korrigerings for art 690 - ikke i skjema	46 502 972	40 008 866	
Korrigerings for art 930 - ikke i skjema	6 064 531		
Korrigert netto driftsresultat	9 606 570	-6 310 762	-1 902 330
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:			
Overføring til investering	-	-	-
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfor	-9 574 013	3 610 761	2 214 330
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfonde	-32 558	2 700 001	-312 000
Dekning av tidligere års merforbruk	-	-	-
Sum disp. eller dekning av netto driftsresu	-9 606 571	6 310 762	1 902 330
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbr	-	-	-

16.6 Anskaffelse og anvendelse av midler

Anskaffelse og anvendelse av midler			
	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Anskaffelse av midler			
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	667 108 546	643 629 677	661 823 325
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	206 804 242	51 073 000	31 435 000
Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner	26 236 793	77 045 570	85 381 000
Sum anskaffelse av midler	900 149 581	771 748 247	778 639 325
Anvendelse av midler			
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	642 061 472	626 214 421	639 695 740
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	148 272 082	80 455 000	85 915 000
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	105 882 343	52 736 614	54 590 323
Sum anvendelse av midler	896 215 897	759 406 035	780 201 063
Anskaffelse - anvendelse av midler	3 933 684	12 342 212	-1 561 738
Endring i ubrukte lånemidler	-3 834 903	-	-
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Drift	-	-	-
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Inv.	-	-	-
Endring i arbeidskapital	98 781	12 342 212	-1 561 738
Avsetninger og bruk av avsetninger			
Avsetninger	50 760 154	19 571 855	1 003 408
Bruk av avsetninger	46 826 470	9 429 617	4 305 738
Til avsetning senere år	-	-	-
Netto avsetninger	3 933 684	10 142 238	-3 302 330
Int. overføringer og fordelinger			
Interne inntekter mv	71 346 052	74 719 340	35 067 000
Interne utgifter mv	71 346 052	74 719 314	34 534 592
Netto interne overføringer	-	26	532 408

16.7 Øvrige vedlegg:

- Avgifts- og gebyrregulativ for 2020
- Oversikt over fritak for eiendomsskatt etter §5 og §7a
- Strategiplan barnehage
- Strategiplan skole
- Strategiplan helse og omsorg
- Strategiplan helse og velferd
- Strategiplan kultur
- Strategiplan utbygging

